

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor
din Republica Socialistă România

Sentimentul unității

Poporul român a sărbătorit cel de al treizeci și nouălea an al libertății sale. Moment solemn, înălțător, trăit cu toată puterea gândurilor și sentimentelor noastre esențiale, la tensiunea și cu satisfacția acelor bucurii care măturăse o certă conștiință a victoriilor mari, revoluționare, obținute în procesul edificării noii societăți, a noului destin al patriei. Istoria vie, trăită și asumată la scara întregii națiuni, a putut fi văzută simbolic, și nu numai atât, prin acel impresionant sentiment al unității de nezdruccinat căruia poporul, la marea sa sărbătoare, i-a dat un inconfundabil și emoționant relief, expresie a dragostei sale nemărginite față de partid, față de secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu. Vibrantele manifestări prilejuite de cea de a treizeci și noua aniversare a revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, având ca corolar demonstrația oamenilor muncii din Capitală, constituie tot atâtea argumente de spirit și faptă pe care, în perspectiva viitoarelor înfăptuiri, toți fiii și fiicele României le-au adus partidului și țării, omagii muncii și creația în libertate și independență, anei cel mai înfloritor din întreaga noastră istorie și cei mai expresivi, totodată, având ca emblemă și numindu-se cât se poate de distinct „epoca Ceaușescu”. Într-un asemenea larg și generos context, ziua de 23 August a reverberat, cu lumina și sărbătoreala ei, spații noi de conștiință și prefigurează împliniri spre care sînt îndreptate energiile întregii societăți. Hotărârile Congresului al XII-lea și ale Conferinței Naționale ale partidului, indicațiile și orientările cuprinse în cuvântarea tovarășului Nicolae Ceaușescu la recenta Consfățuire de lucru de la Mangalia reprezintă coordonatele de fond ale momentului politic și social actual, sensul și durata arderii efort prin care economia, știința și cultura românească vor dobîndi o nouă calitate iar construcția omului nou, făurirea conștiinței

Luceafărul

Un dialog necesar

Libertatea scriitorului de a produce revoluții estetice nu trebuie niciodată să fie mai mare decît capacitatea publicului de a le recepta. Înnoirea limbajului literar fără care, practic, nu se poate vorbi de o „naștere” în cîmpul poeziei și-al prozei, aspirația debutantului de a marca o mișcare nu doar a temel dar și a modalității de exprimare trebuie să aibă acordul celor ce receptează literatura, almințieri va rămîne o strădanie în sine, o furtună teribilă despre care citim în ziar că s-a petrecut nu știu unde, într-un loc care nu ne interesează, nu ne afectează și nu ne solicită. Furtuna pe care visează să se stîrnească literatura trebuie să-l prindă în vârtejul lor apt, adeseori, să producă înălțări ale conștiinței tulburătoare, pe cei pentru care la naștere actul literar: publicul, cititorii, „omul de lingă noi”. Să experimentăm, să înnoim, să îndrăznim; dar în vîzful și în auzul tuturor. Limbajul noii literaturi să fie o sinteză între motivele literare pe care le vehiculează o ge-

nerație nouă și capacitatea publicului de a le recepta, iar lucrul acesta nu se petrece printre-o dezertare de la normele creației literare ci printr-un acord nuanțat dar exact cu calitatea spirituală, cu cota de inteligență pe care o are, într-un anumit moment, publicul.

Reafirmînd necesitatea fundamentală a modelelor pentru literatură și artă, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, numea, de fapt, una din condițiile perene ale artei și literaturii: consonanța creatorilor cu tipul de umanitate care sintetizează aspirațiile cele mai înalte ale unei anumite epoci istorice; „Oamenii muncii sînt cei care

Nicolae Velea

Continuare în pag. a 2-a

IN ACEST NUMAR: • Cronică literară • la volumul „Meteorologia lecturilor” de Radu Petrescu • semnează Paul Dugneanu • Glosă de istorie literară • de Al Piru • Viața cărților • semnează: • Dan Simonescu • Constantin Dumitrache • Constantin Crișan • „Recl, ursele roșese pe cer” • proză de Nicu Filip • Poeme de Vintilă Ornaru • Fantasticul, dimensiune a „prozei scurte” românești • de Nicolae Ciobanu • Repere • de Aurel Dragoș-Munteanu • Balcanice • Sport • de Fănuș Neagu.

Ora înaltă a patriei

Sigur cel mai simplu ar fi să spun că în această dimineață, privit de sus, Bucureștiul pare o hartă hidrografică. Liniile subțiri — însă de toate culorile împărțite a pietonilor — și au același sens de mișcare ca o adunare de ape, către fluviul cel mare. Apropiată, imaginea pierde, să zicem, din forță și sugestivă, oferind, în schimb, nenumărate prim-planuri: grupurile de bărbai sau de vorbă cu aceea demnitate specifică, mai mulți tătici grijulii și-au adus odraslele și-acum au o sumedenie de probleme pe care încearcă să le rezolve cu mult calm și tact, tinerii își maschează emoția rîzind continuu, povestind câte ceva despre copilăria lor, dinăd semn că au suficiente amintiri, fetele își îndreaptă niște cute imaginare regretînd absența unor oglinzi imense în care să se „mireze” în noul costum, în sfîrșit, sportivii fac mișcări de încălzire sau de menținere în formă. Sînt așa-zisele pregătiri, sint, de fapt, de multe ori, mascări dibace ale unei emoții.

Semnalele fanfarei anunță deschiderea demonstrației. Cel 700 de instrumentiști vor fi la datorie mai bine de 4 ceasuri, și în zecile de melodii interpretate fiecare își va găsi — fiecare grup, fiecare coloană — semnul, căci fanfara are rolul acum și de un discret regizor, punctînd imprimînd cadența, marcînd trecerea prin vastul platou al pieței a unor meserii, a unor ocupații, a unor alegorii sau simboluri. Onoarea de a deschide demonstrația de 23 August revine gîrzilor patriotice — continuatoarele forțelor patriotice care au însoțit armata română în momentul insurecției, care au luptat apoi pînă la totala Eliberare. Iar în fruntea gîrzilor patriotice se află detașamentul de la Intreprinderea „23 August”. Pătrund apoi în piață, în bine știutele uniforme albastre, tinerii care alcătuiesc detașamentele de pregătire pentru apărarea patriei. Cu o gardă de 6 pionieri la drapelul patriei defilează subunități de pionieri — agenți de circulație, pompieri, sanitari, radio-transmissioniști. Emoții, multe emoții, și chipuri întîrînd candoarea prin gravitatea afixată. Un semnal de trompete și piața este inundată de copii. Demonstrația lor îngemănează jocuri, pregătirea, visuri. Fete îmbrăcate în alb purtînd pe umerii albastre imaginea globului pămîntesc deasupra căruia zboară porumbii albi ai păcii dau glas, simbolic, dorinței lor de a trăi în pace pe acest pămînt. Un grup de pionieri oferă flori tovarășului Nicolae Ceaușescu, tovarășă Elena Ceaușescu, celorlalți conducători de partid și de stat. Un soim, un soimuleț nu vede nimic dincolo de tribună și tovarășa Elena Ceaușescu îl ridică în brațe.

Demonstrația continuă: coloana muncitorească poartă pe panouri, pe grafice, cu mîndrie munca lor de zi cu zi: sînt înscrise marile succese, sînt menționate angajamentele. Trec muncitorii de la întreprinderi cu tradiții, acolo unde sînt consemnate multe ore fierbinți ale istoriei,

trec muncitorii de la întreprinderi ce-și numără existența cu o singură cifră, ridicată în ultimii ani. Sînt acolo, în coloană, mulți, foarte mulți din cunoscuții noștri, prieteni din copilărie ori prieteni din documentari. Li aflăm purtîndu-și cu mîndrie realizările, îi aflăm atît de siguri de ei printre tovarășii lor de muncă. Reperăm multe, foarte multe întreprinderi. Ne-ar trebui file de istorie spre a le spune devenirea din ultimii ani. Sporul de frumos cu care fiecare a vrut să vină la demonstrație înseamnă tocmai rezultatele lor. Printre specele de grîu, flori ale soarelui, imagini din agricultură — uniforme albastre de brigadier. Alături de cooperatorii din sectorul agricol Ilfov se află brigadierii de la Santierul național al tineretului București-Nord. Unii sînt la prima lor demonstrație, alții la prima lor demonstrație în București. Prezența lor printre cooperatori oferă parca și mai multă chează angajamentelor înscrise pe mari panouri, pentru că o agricultură cu adevărat științifică începe prin a avea un teren agricol neted ca-n palmă, ferit de inundații, ferit de secetă.

Constantin Stan

Continuare în pag. a 6-a

IN PAGINA A 3-A

O SĂRBĂTOARE A TINEREȚII COMUNISTE

• „Lumini de August” de Sânziana Pop • „Un singur mod de a răspunde: munca” de Monica Zvirjinschi • Poeme de Marin Lupșanu și Bogdana Boeru

OPINII

Valoare literară

În fulgurantul eseu *Cîteva păreri*, marele I. L. Caragiale, căutînd să înconjure mai de aproape în cercuri de lumină misterul artei, ajunge la un moment dat la comparația frapantă între insectă și piramidă. „Mă rog, ne spune el în stilul său inimitabil, între o insectă care trăiește o singură zi la umbra unei piramide egiptene și piramida aceea,

care este deosebirea cea mai adîncă? Dimensiunile? Densitatea și soliditatea structurii materiale? Durabilitatea în timp? Desigur, nu. Deosebirea cea mai adîncă între ele e că insecta e vie, iar piramida nu (...) Așa e și cu opera de artă. Ea trebuie să trăiască, să vizeze”.

Viața este deci misterul cel mai adînc al artei, desigur viața dată acesteia de talent, cum caută să ne convingă în strălucitoarele secvențe ale eseului său I. L. Caragiale. Ceea ce combate el mai cu tărie este mecanicul, produsul în serie, manieristic, inanimatul, fie și colosal, care se dă drept operă de artă și este luat de multe ori ca atare. Nu-

D. Bălăeț

Continuare în pag. a 6-a

Scriitorul — un revoluționar la datorie

Mihai Beniuc

Recenta Consfățuire de lucru pe problemele muncii organizatorice și politico-educative de la Mangalia cu masiva sa participare activă la problemele sociale, educative și ideologice, culminînd cu expunerea secretarului general al P.C.R., tovarășul Nicolae Ceaușescu, a stîrnit un mare val de avînt în toată țara și la toți oamenii muncii de orice categorie productivă-creatoare, români sau de alte naționalități, cetățeni ai R.S.R. N-a lăsat adunarea indiferenți nici pe adversarii regimului nostru, activi în felul lor, ca fugari și mersenari ai stăpînilor lor de dincolo de granițele României. Ei, interogîndu-se obuz, s-au întrebat cam așa: „N-ați mai isprăvit cu revoluția?”

Parcă ei nu știu că revoluția, mai cu seamă dacă pornește de la capitalismul și imperialismul jecmănitor, nu se termină în ore nici în cîteva zile pentru a ajunge prin fazele și etapele socialismului, la desăvîrșirea comunismului! Știut poate fi, însă, că înasfîșirea pragului din perioada pre-revoluționară către cea socialist-revoluționară, prima de multe ori declarată pe nedrept ilegală și necesită eforturi, preocupare conceptuală, eroism, adeseori jertfa vieții celor ce sînt membri ai partidului, a doua, continuînd desființarea oricărei exploatare și rămășițe dăunătoare ale trecutului, fără să lepede, ci valorificînd pentru marile mase ceea ce e mai valorabilă a scolelor scurse, pentru întregul popor, nu numai pentru privilegiati, obligată prin structura ei marxist-leninistă să creeze condițiile favorabile unui nou mod de viață, cu structuri social-istorice, general educative, libere și la un nivel de trai corespunzător și ridicat, pentru cerințele obștești ale tuturor cetățenilor statului.

Acesta presupune o nouă conștiință, o nouă atitudine față de muncă, față de bunul obște, devenit într-un sens general al tuturor și îndeosebi o grijă considerabilă sporită și multilaterală cu privire la cadrele lumii muncitoare, și mai ales a tineretului factor decisiv al viitorului țării, al libertății și independenței ei suverane. E vorba deci, pe scurt, de educare, de învățămîntele și învățătura ce asigură progresul țării și pacea indispensabilă pentru producția materială și spirituală. Toate acestea sînt domenii de rezolvare a problemei vitale, teoretice, prin indicații practice, ideologice și politice, îndrumate și controlate de Partidul Comunist Român.

În legătură cu importanța ei socialist-revoluționară și patriotică, adunarea de la Mangalia ca un îndrumar, merită să fie subliniată problema tineretului, desigur în toate domeniile de activitate socială, economică, politică și culturală, eu limitîndu-mă totuși din cadrul celei culturale la cea de membru de partid, definindu-mi viziunea de activitate în învățămîntul superior, cînd am contribuit la educația a foarte numeroase generații, nu mi-am încetat activitatea literară, nici ca membru de partid, definindu-mi viziunea despre lume și îndatoririle sociale.

Continuare în pag. a 7-a

În labirintul istoriei

Este incontestabil că traversăm de cîteva vreme, în plină explozie literică, un boom al romanului și, genul sincretic, devinut vedetă (dar, să recunoaștem, amenințat și de obezitate), romanul incită prin capacitatea de a medita și tentația recuperării unor mari adevăruri istorice. Fiecare deci competiția sa (uneori corectivă, alteori chiar premergătoare, dezvirginînd spații noi) cu lucrările aparținînd sever istoriografiei noastre, timidă însă în a excava și restaura adevăruri despre noi insine ce au circulat ciuțite, desigur și cu largul nostru concurs.

Tatuajele nu se lasă la garderă (Ed. Eminescu, 1982), roman semnat de Francisc Păcurariu, volum masiv, echilibrat, este o asemenea apariție. Prin tematică, el ar părea un obisnuit roman „al obedanților deceniu”, îmbogățind seria volumelor de duzină, vădit inegale, ce au inundat piața literară a ultimilor ani; moda romanului obedanțist este chiar sablonul unei subsecții de mare succes. Dar *Tatuajele* nu se alinază acestei literaturi comode, ușor digerabile transferînd în prezent, prin clișeează și oferind construcții artificioase, obsesivele trecutului. Francisc Păcurariu — s-a remarcat deja — polemizează cu *ziurile romanului nostru politic*, adică evită unidimensionalizarea personajelor (acei manheism caricatural ce a expedit la cosul istoriei literare atîtea titluri din primii ani ai literaturii noastre noi și jurnalismului brut; în plus, atent la raporturile planurilor temporale, deși romanul său e o retrospectivă convocînd mai multe voci, el apasă asupra obșesivilor prezentului. Onisfor Suciuc, un mare demnitar al noului regim e acum, după pensionare, un necunoscut în Orașul din Nord, unde și-a început cariera și unde vrea să-și sărbătorească retragerea. Oficiis și fastuos; dar urmele au fost șterse iar trecutul său problematic uitat. În jurul lui a clocoțit furtuna în acele timpuri patetice, hrînind mirajul aputerînciei. Dar puterea sa a dispărut, Onisfor Suciuc face parte dintre noi, „foști” și urmele trecerii sînt amintiri vași despre o epocă îndepărtată. Plonjînd în adîncul biografiei sale prin rememorările celor care l-au cunoscut, asistăm astfel la devenirea unei personalități politice, proiectată pe marile fundal istoric. Onisfor Suciuc face efortul de a se reintegra în trecut, în acel trecut cînd, înfometat de putere, posedat de demoniul voinței de putere era în „așteptarea ocaziei”. El a avut posibilitatea și de a fi nedrept și reconstituirea își îndreaptă reflectoarele tocmai spre *fotosirea subiectivă a puterii*, fiind o invitație la realism: discutînd adică principiile prin confruntarea cu faptele, decupînd un comportament autentic de fapt.

Cronicar al goriei lui Onisfor, personajul narator, cunoscut scriitor și jurnalist vrea să

Adrian Dinu Rachieru

Continuare în pag. a 6-a

CRONICA LITERARA

RADU PETRESCU: «Meteorologia lecturii»

Interpretarea lui Radu Petrescu este de mare subtilitate și ingeniozitate, dar, vom vedea, nu inatacabilă. „Introducându-se în Iliada sub chipul monstrului metalic cu zece guri și zece limbi, cu voce de otel și plămâni de aramă (vocea de „otel” este un joc poetică lui G. Murnu, folosită de R. P., inexistentă în textul homerice — n.n.), sub chipul automatului, Homer califică întreaga lume a ficțiunii sale, nu califică însă, și aici e contrastul suprem pe care rulează poemul, și pe marele bătrîn orb din spatele de lângă text, pe cei trei personaje din poem sunt ce s-a spus că sunt, pentru zeu, oameni: jucării (...). În sensul de aici, de a aduce pe cititor să intre, alături de poet, în spațiul contigiu, intermediar, al textului, jumătate necesară și jumătate liberă, și ca atare, ea însăși text, cititorul devenind „otel”, și prin el întreaga carte a vieții, a lumii, text în text al cărui destin, instanță superioară zeilor, este cel care îl scrie.” (p. 90). De aici și până la a considera că toate cărțile următoare, făcînd parte din ceea ce vîeti vor fi absorbite de vertijul cărții scrise, adică a epopeilor homerice nu este decât un pas. Generalizare puțin abuzivă pe care, autorul simplifică lucrurile, nu ezită să o facă. De altfel, ne mai putem întreba dacă portretul „robot” a fost făcut de poetul antic pentru a lăsa căuta adevărul chip creator

în acel spațiu intermediar (intertextual) evocat de Radu Petrescu, sau era o invocatie și un procedeu retoric pentru a arăta că este, în realitate, un inspirat de zeu, concepție a lui de răspundă în antichitate. Nu și începe oare Homer epopea chiar cu o invocatie către Muză cîntului epic? („Cîntă, Zeltă, minia lui Ahile, fiul lui Peleu.”), iar Hesiod în Teogonia, 94—104 spune: „Din harul Muzelor și al arcașului Apollo se-născuse pe pămînt rapozi și mestri de cithară, așa cum din mila lui Zeus se-născuse regi”. Dar această premisă este necesară existinței pentru a da o nouă definiție conceptului de tragic în conformitate cu parametrii textuali ai interpretării sale: „Da-că tragicii greci înțelegea o compune ortodox, un text unic cu poezie homerice, și pentru că Homer însuși deși nu scria pentru teatru, era unul din al lor prin ceea ce e cînta în poemele lui nu era destinul de luptă și război al eroilor, ci destinul lor de a lupta și de-a răzbi prin decizia și forța poetică a cuvintelor sale. De a lupta și de a răzbi în cuvintele lui, așa cum personajele de pe scutul lui Ahile năntau, dansau, se luptau, erau pămînt și vinu în bronzul lucrat de Hefestus, personaj, la rîndul, al lui Homer.” Și, mai departe: „Am descris singurul sens pe care-l poate avea tragicul în literatură, unde nu este de căutat în catastrofa

eroilor conștienți de a fi depăși prin forța lor vitală o limită determinată de voința alor forțe care acționează asemenea lor, ca text, în structura fabulei, zeii sau istoria, ci în aceea că oricît de vii și deci autonomi ne par, eroii sunt totuși scriși, nu au cum trece de limita aceasta, și scriși în așa fel încît cuvintele din care sunt făcuți construiesc cărți de text prezenta trupului și ceea ce urmează este o lectură foarte destinată. Mai mult de atât, personajele știu că sînt manipulate de scriitor iar textul compus de el, le este destin implacabil. Argumentul îl constituie versurile 783—789, cîntul VIII, din Odiseea, unde rețea Alcinoi, ascultînd povestea nenorocirilor abelilor în războiul troian, îl consolează spunîndu-i că zeii au hotărît astfel, pentru că eroii să fie apoi, preamăriți în „cîntec”. După Radu Petrescu, Alcinoi „are aerul de a ști că este un personaj al Odiseei” și că este o jucărie în mina scriitorului și nu a zeilor, de unde adevăratul sentiment tragic. Citatul nu mi se pare hotărîtor, pasaje asemănătoare pot fi extrase din multe, foarte multe texte, dar interpretarea lui trădează în orice caz un fin spirit speculativ ce merge pînă la virtuozitate, al cărui „spectacol” alîmînd dîncolo de adevărurile sale. Și, în fond, fără aceste treceri la limită, dintr-un infinit într-altul al cărții ar mai fi posibilă opera deschisă și literatura nu s-ar transforma într-un imens osuar? Radu Petrescu are curajul adevărurilor și ceea ce urmează este o lectură foarte personală a literaturii europene prin opere și autori exponențiali, de la Homer la romanele cavarerești și Cervantes, de la Ariost, Boiardo și Tasso la Stendhal, Flaubert și Joyce, de la Balzac la Mallarmé și la Eminescu și Caragiale. În primul rând îl placează print-o frumoasă paradă critică, într-un orizont comun cu Mallarmé și Verlaine. Bineînțeles, ideea simbolismului eminescian nu este nouă dar Radu Petrescu îl aduce noi temeli. La fel de spectaculoasă este analiza prozei franceze care un fel de plac jurnalistic la literaturii europene moderne dar nu cu Madame Bovary sau l'Education sentimentale ci cu La Tentation de Saint-Anthoine și Herodias, catalogate pînă acum, drept scrieri absolute periferice. În sfîrșit, astfel de idei soacant-stimulatoare, de asociatii imprevizibile și de formulări paradoxale legate însă de o logică subtextuală, întîlnim în tot pasul în eseul lui Radu Petrescu. Meteorologia lecturii, cu toate dificultățile unui stil hermetizat (uneori exagerat obscurizat), este o carte desfășătoare.

Paul Dugneanu

ÎNCEPUTURILE LIRICII ROMÂNEȘTI:

POEZII VĂCĂREȘTI

Pentru a face o ediție autentică a textelor Văcăreștilor, trebuie neapărat să pleci de la manuscrisele care le-au păstrat. Acestea se află în Biblioteca Academiei R.S.R., sint multe (nr. 287, 332, 421, 1 651, 313) și trebuie cercetate comparativ și cu mare atenție. Legate în piele, ca niște carteele, erau scumpe amintiri de familie, prețioase doaze de salon sau ca atare au trecut din istorie a preajmii lui Iancu (c. 1740 — 12 iulie 1797) în mințile lui Iancu Aiecu (c. 1789—1800) și al celuilui fiu Nicolae (1784—1826), în fine, moștenite de Iancu (1782—1833), fiul lui Aiecu. Fiecare dintre acești le-a adnotat, le-a copiat în nou, unele modificându-le, astfel că numai un cercetător pasionat consacrat lor, putea defini ce este al unuia și ce este al altuia. Acest cercetător este Corneli Cirotiu. El și-a început studiile despre arhiva Văcăreștilor cu lucrarea Iancu Văcăreșcu. Viața și opera, teză de doctorat imprimată în 1974. Volumul de prezentăm* conține studiile înecute trecind, de data aceasta, la publicarea textelor.

Cel mai însemnat dintre Văcărești este Iancu, cel mai prolific, cu opere de esență și de cea mai mare valoare. Într-un mare parte din volum (p. 83—324) Observații sau băgări de seamă asupra regelor și ornduirilor gramaticale rumanesti (1787). Este prima ediție în transcriere cu litere latine, text integral, cuprînzînd și uncul, pe atunci, tratat de poetică — și pe aceea a preajmii lui Iancu, care a fost transmisă după manuscrisele nr. 2905 și 2906, înănturînd din folosință ediția etimologică, a lui Papiu-Iliarian, din 1863. Iancu Văcăreșcu a urmărit altceva decît a urmări predecesorul său, D. Cantemir în opera lui a-lîmîra în corbul istoria țigurilor începe, în opera lui Văcăreșcu, cu anul 1580 și sînteză în 1794, intercalînd în ea numeroase știri din istoria Țării Române, dar mai ales cu amintiri despre evenimentele la care a participat ca martor ocular, știri autobiografice, note diplomatice. Începînd cu „Împărăția lui sultan Mustafa III” și pînă la sfîrșitul operei (p. 285—310), adică pentru anii 1758—1794, aceste știri rumanesti sînt deosebit de interesante.

Ca poet, Iancu cultivă poezia lirică de iubire, cea religioasă (cîntul „moliftelor”), ocazională (laudă cîmăcelor). La p. 324, celebrul statement: „Urmasilor mei Văcărești / las vouă moștenire / creșterea limbii rumanesti / S-a patrii cîntire.”

Volumul excelază prin noi date biografice ale poezilor Văcărești (în special, Aiecu), tînd scema de ultimice cercetări publicate de Ariadna și Nestor Camarianu. Din poeziile lui Aiecu, Cirotiu editează 26 poezii de dragoste, originale și 8 scrise în limba greacă, în traducerea fratelui său de tată, Nicolae, care-i și prefacează colecția (p. 328—329), iar prefața lui Aiecu însuși, la p. 321. Poeziile lui Nicolae (mai mult 8); tot eroice, cum este și cea mai profundă ca ale lui Aiecu — una haiducească, gen popular (Durda). Interesante sînt scrisorile adresate de Nicolae nepotului său Iancu, al cărui talent și cultură le admiră, dar, ca unchi, îl și mustră că sînt neglijate îndatoririle de „Ispravnic nou” ceea ce anul 1758 este demn „mai ales de un Văcăreșcu” (p. 389).

Studiile introductive cuprind multe informații și caracterizări inedite. Glosarul explică sensurile turcismelor, grecismelor și neologismelor care înțepăsc vocabularul autorilor. La bibliografia indicată (p. 479—489) adăugăm câteva remarcabile al cercetătorului român Nestor Camarianu (1909 — 6 iunie 1982) : Athanasios Christopoulos, sa vie, son oeuvre et ses rapports avec la culture roumaine, Thessaloniki, 1981, 241 p. (p. 307—341) și un studiu de prezentare, editia Poezii Văcărești este un model de cercetare serioasă, științifică, sobră, care merită a fi cunoscută în cercuri mai largi de cititori.

Dan Simonescu

* „Poezii Văcărești (Iancu, Aiecu și Nicolae). Opere”. Ediție critică, studiu introductiv, note, glosar, bibliografie și indice, de Corneli Cirotiu.

BREVIAR

FABULE. În preajma deschiderii noului an școlar, Editura „Ion Creangă” vine în întîmpinarea cititorilor cu o nouă apariție enciclopedică literaturii de conținut moral-educativ, și anume, despre volumul Fabule, colecția „Biblioteca școlară”, la a doua ediție, revizuită și adăugată, datorată existenței și seriozității istoricografice literare care este Constantin Mochanu. Existent întocmai în prefața note, extrase critice semnificative, antologia constituie un mijloc de inițiere în universul de gânduri și acțiuni moral-educative imaginat de poezii române. Este o antologie de fabule care, în afară de a prezenta alogoria atât de elocvente oferite de străbunilor care fabuliste. Selecția, riguroasă și tocmală, este excelentă, impune conștientizarea și înțelegerea, alături de clasicii genului (D. Tichindeț, C. Stamati, Gh. Asachi, Anton Pann, Al. Donici, Grigore Alecsandru, G. Sion, I.L. Caragiale, C. Ciocan, Pavel Ionescu, Tudor Arghezi, G. Săvescu etc.), un loc semnificativ se acordă autorilor de azi (Viețor Eftimiu, Tudor Mănescu, Aurelian Fănușcu, Mircea Brediceanu, Ionel Golovan, Aurel Baranga, Nina Cassian, Stelian Filip, Niculaș Pop). Apropi de ultimul dintre autorii citați, să mai notăm că numele său figurează și pe coperta unei plachete de Fabule (coperta cu ilustrații, ambele foarte plăcute, aparțin Daniel Schobel-Roman), apărută la aceeași editură.

DIALECTICA SPIRITULUI GREC. Unam in prefața colecției „Biblioteca de artă” a Editurii Meridiene se îmbogățeste cu o nouă apariție recentă. De data aceasta este vorba de excepționala lucrare The Greeks and the Revolution de E. R. Dodds cunoscutul elenist englez. Cuprînzînd șapte compacte despartiri (ale căror titluri, din unghi temerar, sînt ele însele grăitoare: „Aprărarea lui Alcibiades”, „Model oricînd”, „Model oricînd”, „Samanții greci și originea puritanismului, Platon, sufletul irațional și conglomeratul misticist etc.”), două anexe (Menandru, Teogonie) un bogat aparat de note-comentarii, volumul realizează o strălucită sinteză a ceea ce s-ar putea numi fațeta dialectică a spiritualității antic-greci. Versiunea rumanescă este semnată de Cătrinel Pleșu, iar prefața (Helada între Logos și Alogos), succintă și penetrantă, aparține lui Petru Creția.

STRUCTURA PROVERBELOR ROMÂNEȘTI. După ce de mult așteptăm studiul de orientare critic-stilistică al lui Cezar Tabarcea, exegeza actuală consacrată proverbului românesc înregistrează o nouă contribuție de prestigiu: Structura proverbelor românești (Editura științifică și enciclopedică de Constantin Negreanu. Autorul abordează pasionant și complexă temă din perspectiva stilistică și lingvistică, de unde și titlul științific a demersului analitic. Operind în principal cu un generos dar și exigent conștient precum acela de etnoetimolog, Constantin Negreanu este autorul de morfologia literare rumanescă a străvechului și mereu actualului „gen” paremiologic. Numărul textelor abordate este impresionant: 594, iar distribuția lor în etnoetimologie este sugerată de enunțuri cu acestea, ce dau titlurile celor trei secțiuni analitice ale studiului: Structura conceptuală, Structura lingvistică, Structura stilistică, cu numerații care cuprind și subsecțiunile subsecțiunile de morfologia bogat indice paremiologic oferit o înedită oglindă a tezaurului literar în cauză, distribuit în ordine alfabetică.

Cronica

Desen de Mihai Vulcanescu

Ultima carte a lui Radu Petrescu, ultima din „Sfericite”, în sensul definitiv al cuvîntului este un eseu brian, paradoxal, debordînd de inteligență și rafinement cultural, unecori pînă la argutie, în orice caz provocator: captivant, pe alocuri iritant și, din nou, seducător, profund, indiferent de justiciile sau adevăratele, sau pur și simplu de obiectul vîntului, susținut, repet, cu miilocele eseului este o tentativă de „schită istorică”, mai bine zisă, de teologizare vag diaconică a literaturii europene. Avem în față, cred, oricît s-ar părea de ciudat, pentru cînd din partea unui scriitor și unui critic structuralist sau semiotic, prima încercare de istorie literară edificată pe criterii „tel queliste”. Nu atât în litera, ceea ce nu este în dezavantuaj lucrării, ba dimpotrivă, cît în spiritul lor. Lăcăt de-aș avea este privit ca un șir de texte ce decurg unele din altele, și întretin relații între ele (intertextualitatea a-vîndu și originea în epopee homerice pe care le continuă prin deviere, datorită „erezii” virgiliene. Autorul nu este, în acest punct, suficient de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de un scriitor efect artistic dar mai puțin convingătoare în plan critic. Deci, marile opere ulterioare (scriitorul operează un decușaj și un montaj) cu citiva din ele presupunînd de clar și precis în ceea ce privește, cît în intenționat elipsa, expresiile obscurizante, paradoxale, de

O SĂRBĂTOARE A TINEREȚII COMUNISTE

Lumini de August

eram elev și mai purtam pelerină și pălărie cu boruri albastre când elevii din clasele mari, pentru care aflam cu însemnată distincție uniformă, au plecat din oraș. Venise vacanța, dar în parc nu mai cînta nimeni la muzică și străzile erau pustii. Un cuvînt aspru, nemaiuzit pînă atunci, un cuvînt cu rezonanță ciudată, rostit zilnic la megafonul din piața orașului ne imbrăcose idoli în salopete albastre, îi urcase în trenuri și-i trimisese departe, fără să-ntoarcă măcar o singură dată capul, despărțindu-se fără pic de tristețe de imbietașii întimplării ale verii și de fiii primelor întîlniri: șantier, șantierele naționale ale tineretului. Li ceruse o lume nouă și necunoscută, pe care încercam s-o descoperim din ziare, din buletinele de știri de la radio și, mai ales, din scrisorile care vorbeau despre un univers din piatră și apă, din păduri și prăpăstii, pe care brigadierii o transformau cu lopata și tirnacopul în cale ferată și în tunel.

„Hei rup, hei rup, cad munți de fier!”
„Intonat cu același entuziasm, după treizec și cinci de ani, pe stadionul „23 August” din București (construit, și el, tot de tineri) la marea sărbătoare a șantiștilor naționale ale tineretului din România, cîntecul brigadierilor mi-a produs aceeași emoție via cu care, atunci, în urmă cu ani, am participat la întoarcerea elevilor în oraș: doar în câteva luni crescuseră mai înalți, deveniseră mai puternici, dobîndind o siguranță de sine care făcea ca pămîntul să se cutremure, aerul să se reverse din albi, primenind organismul străvechului nostru oraș.”

„Hei rup, hei rup, cad munți de fier!”
Presimțeam de pe atunci că ritmul acela susținut și entuziast, nu era doar al tineretului celor care porniseră cu alita elon pe șantierele țării — dar și al epocii. Brus, existența noastră se precipită, ascultind de comandamente înalte, care aveau să dinamizeze și timpul și biografia fiecărui dintre noi.

Foarte repede, chiar în primii ani de studenție bucureșteană, aveam să plec cîntînd și eu, cu același elan și sinceră bucurie, spre taberele de muncă patriotică organizate la sate, în cîmpie,

vara, cu prilejul marilor campanii agricole. Nimic n-a egalat, niciodată, felul acela de entuziasm: cuprinși de o nestăvilită euforie munceam pe rupte, angajîndu-ne la indeletniciri pesle puterile noastre, pe care luptam să le ducem la îndeplinire, rușiți de oboseală dar fericiți. Am timpul nu avea arme să ne oprească: nici oștii, nici setea — ci noaptea doar, înserările viorii, încercate de șoapte fermecate ale cîmpiei, ne adunau dintre lanuri și ne purtau către casă, cîntînd din toate puterile, pe sub linia prăfuită a orizontului. Dacă strădania noastră a fost de folos, știu doar cei care prin anii așteptării au condus și organizat campaniile de muncă ale studenților, dar pentru noi, așteptînd net al acelor veri de muncă în colectiv a fost însemnat: ne-am cunoscut mai bine și am învățat să trăim localități, trecînd prin probe de rezistență fizică și morală pe care mulți nu le-au promovat, iar încordarea pe care am deprins-o atunci nu ne-a mai părăsit niciodată, pentru că era o concentrare de forțe pe care ne-o cerea epoca.

Poate că există și alt drum care nu este drumul entuziasmului. Se poate trăi și normal, ferit, liniștit, — o viață în spatele frontului. Dar marile realizări ale epocii noastre nu se puteau face fără entuziasm. Nici munca grea, de refacere, din primii ani de după război, nici primele obiective industriale și nici redutabilele construcții de astăzi la care în urmă de două decenii nu îndrăznim să visăm: barajele, hidrocentralele, metroul, canalul.

Entuziasmul face parte intimă din dezvoltarea socialismului românesc. Un entuziasm conștient, de durată, alimentat de urgența și amploarea excepțională, adesea, a lucrurilor pe care le înfăptuim. El face parte din toate izbinzile noastre și explică starea de eroism: coliziunea de a te mobiliza permanent, de a arde constant, la aceleași intensitate, capacitatea de a transforma sensurile existenței imediate în mari iubiri. Pentru că au fost mari iubiri și Salva Vișeu și Agnita-Botorca și Lotru și Bicalu și Argeșul. Priviți-le cum arată și întrebați-i pe cei care le-au construit; priviți fotografiile colective pe care veteranii șantiștilor noastre le fac ori de câte ori

se bate, undeva, în inima munților, un tărîș în pămînt, priviți-le cu atenție și lăsați-i pe cei care vă povestesc aburii din clișeele îngălbenite, să vă povestească cu voce tremurată și joasă dacă or putea să trăiască altfel, lor cine bate azi drumurile șantiștilor naționale ale tineretului, știu că tot din dragoste, înainte și înaintea de toate, a crescut primul tronșon al Canalului Dunăre-Marea Neagră și vor crește și celelalte, pînă în dimineața cînd opele vor acoperi pentru todeauna numele sutelor de mii de tineri, rămase jos, în albia care va lega pentru eternitate Marea cu Dunărea, din dragoste, sigur, fiindcă numai apelînd la sentimentele și la ultrasentimentele sale, un tînăr își poate lăsa adolescența la porțile șantiștilor îmbrăcînd, chiar în ziua angajării, pielea unui bărbat matur, și numai pentru o dragoste cu mult mai mare decît prima sa dragoste, un adolescent își amină duminicile, cu fele cu tot, pînă la închiderea șantiștilor.

Șantierele naționale ale tineretului sînt o realitate românească. Ele au apărut ca o necesitate socială urgentă, care cerea capacități de producție mai mari decît forța de muncă existentă și au crescut pe o disponibilitate afectivă caracteristică poporului nostru — patriotismul, simplu, curat și eficient, (un adevărat elixir care ascute inteligența și întărește morala), convertînd tinerii de birjă țărănească la cele mai sofisticate profesii tehnice ale secolului XX, reducînd vertiginos termenii normale în care o țară abia pornită pe drumul industrializării și-or putea permite să realizeze, în absolută autonomie, obiective gigantice). Dar, mai presus decît toate, șantierele naționale ale tineretului au apărut ca urmare a încredințării fundamentale pe care conducerea statului, a partidului, secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, o au în forța de muncă și capacitatea de dăruire a generației tinere. Dealtfel, miile de brigadierii prezenți pe stadionul 23 August din București, delegați la marea sărbătoare a tineretului de pe toate șantierele din țară, au avut bucuria să-și audă faptele elogiute de către chiar președintele țării: „Ceea ce este mai important decît toate con-

strucțiile” spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, „este faptul că tineretul patriei noastre a învățat să muncească și să trăiască în spirit revoluționar, că și-a însușit înalta concepție revoluționară despre lume și viață. În această muncă uriașă, în lupta revoluționară s-a creat un tineret revoluționar, un om nou, constructor conștient al socialismului și comunismului, și aceasta constituie cea mai mareă înfăptuire a revoluției socialiste a partidului nostru!”

După 35 de ani de existență neîntreruptă, șantierele naționale ale tineretului sînt, în peisajul de ostăzi al țării, o lume, o lume cu legi obiective și aspre, o mare școală a muncii care de treizeci și cinci de ani selectează cea mai curată extracție de tînăr muncitor și constructor, o splendidă valoare a muncii, pe care acei dintre dumneaștră care ați întîlnit-o pe șantierele țării, știți cum innolesc locul strădaniei lor, desfășurată la cea mai înaltă profesionalitate, cum disciplinează și cum civilizează prin puterea exemplului zonele în care ajung, cum luminează, vizibil, împlinirea lor omenească, cum se vede, chiar și de la mare distanță, licînd ca un țărîm al certitudinii și speranței, îmblînzind, prin minuțiozitatea lor dăruire, orice obstacol.

Lumea tinerilor de pe șantierele mari și frumoase și grele ale patriei; o lume vie, puternică și adevărată, o lume pe care mulți o visează dar în care intră doar cei aleși, cei mai buni dintre buni și cei mai dragi dintre dragii băieții și fete, abia desprînși, adeseori, din poala caldă a copilăriei — îmbrăcați în haine de sărbătoare, aliniați în lumina curată a soarelui unei după-amiezi de august, primind omagii președintelui țării și recunoștința tuturor.

O serbare magnifică, cea mai frumoasă serbare pe care am văzut-o de cînd există stadionul 23 August din București, o serbare plină de festin, de farmec și de culori, un adevărat festival al talentului și bunului gust, pentru care și autorii lui și C.C. al U.T.C. care l-a inițiat și supravegheat merită laude — a marcat sărbătorile intrarea în tradiția țării, în fiecare a treia duminică din luna august, de-acum înainte, a Zilei tinerilor brigadierii.

Fie ca vara să ardă întotdeauna în zîmbetul și în faptele lor!

Sănziana Pop

Un singur mod de a răspunde: munca

Vineri, 19 august, am intrat în stadionul „23 August” cam cu o oră înainte începerea marilor manifestări închinată aniversării primelor șantiere naționale ale tinerilor. M-am găsit imediat printre prietenii — o mulțime de brigadierii pe care-i cunoscușem în timpul reportajelor pe șantierele unde lucrau. M-au înconjurat cu bucurie: „Cînd mai veniți pe la Porțile de Fier?” Pe bănci, amestecați printre salopetele albastre ale tinerilor, li descopăr pe veterani — foști brigadierii. Oameni cu templele albe dar cu priviri surprinzător de vii. Brigadierii de azi și brigadierii de ieri au mii de întrebări și-și pună. Le pare bine că se întîlnesc, că se cunosc, că se află aici. O atmosferă de sărbătoare. De sărbătoare care nu-și știe încă numele. După cîteva ceasuri, cînd urmele fetelelor de artificii se topesc în cerneala nopții, toată lumea din stadion știe că a trăit această primă zi a brigadierilor.

— V-ați gîndit vreodată, tovarășe Grigore Data, pe cînd erai comandant la Salva Vișeu, că va veni o clipă cînd în calendar va exista „Ziua brigadierului”?

— Nu, sincer să fiu, nu m-am gîndit. Acum, cînd președintele țării ne-a dăruit această sărbătoare, mi se pare atât de firesc, o idee atât de apropiată. Mă și mir că nu ne-am gîndit, O zi a brigadierilor... Și un monument. Sînt foarte emoționat.

— Eu văd în monumentul acesta un răspuns. Pînă acum, dumneaștră, brigadierii, au construit monumente, fel de fel de monumente — defilee, poduri, hidrocentrale — pentru noi toți. Acum, cineva, un artist (sau niște artiști) va construi în numele țării un monument pentru dumneaștră. Un monument care va aminti generațiilor viitoare tot ce au făcut brigadierii pentru țară.

— Aș vrea să-mi înțelegă bucuria și emoția: atunci, în primii ani de șantier, după ce am văzut ce sîntem în stare, nu ne-am mîș temut niciodată că se va șterge amintirea muncii noastre! Am săpat doar în stîncă un drum care va dînu peste secole. Monumentul la care s-a referit astăzi secretarul general al partidului și această „zi a brigadierului” sînt pentru noi mai

mult decît o garanție a neuitării. Sînt o recunoștere — prin vocea cea mai autorizată a țării — a însemnătății eforturilor pe care le-am făcut, a puterilor noastre de a construi o lume nouă.

— Ce v-a determinat pe dumneaștră, pe tineri în general, să porniți spre primele șantiere?

— Credința într-un ideal. După ani de dezamăgiri, partidul a oferit generației tinere de atunci un scop în viață. Țara era distrusă de război, economia la pămînt. A fost de ajuns un singur cuvînt. Astăzi, pe „23 August”, am reîntîlnit filmul tineretului mele ascultîndu-l pe tovarășul Nicolae Ceaușescu. Așa a fost — după o luptă grea, a început altă luptă grea. După război — bătălia pentru refacerea țării. Tineri muncitori, țărani, intelectuali au venit cu miile spre șantiere. Simțeam că avem forța să schimbăm lumea și vedeam în șantiere locul unde se va aprinde scînteia acestei schimbări. Cînd l-am auzit pe tovarășul Nicolae Ceaușescu spunînd nu știu dacă citez exact) „priviți patria, nu mai există sat sau oraș unde să nu se vadă munca poporului, a tinerilor, am tresărit. Este singurul lucru pe care l-am dorit ca brigadier, să se vadă că am trăit anii aceia fierbinți și că am fost la înălțimea lor. Vă este poate greu să mă înțelegă. Vremurile erau cu totul altele. Am dat piept cu lipsuri de care nici nu-mi mai vine să vorbesc. Poate părea exagerat, dar nimeni nu-și punea problema ce mîncă, ce îmbracă, unde doarme... Singurul lucru care ne frămînta era să facem față marelui prinosor pe care o făcusem cu istoria. Și acum, iată, trăim ziua cînd însuși președintele țării îndeamnă întregul popor să privească harta ca să se convingă de capacitatea creatoare a tineretului. O demonstrație mai clară, în cuvinte mai puține, nu putea exista!

— Ați vizitat șantierele generației noastre?

— Nu încă. Nu știu cum s-a întimplat, dar viața cu treburile ei... Astăzi am primit însă nouă invitații! De la toate șantierele. Trebuie să le onorez.

— Iată, tovarășe Ion Gheorghie, că ne întîlnim pentru a treia oară.

— Exact. Prima întîlnire a fost în lunie, în șantier. S-a nimerit să veniți într-o zi în care ne dăduse de furcă o inundație. Asta nu se uită! A doua oară ne-am văzut tot într-o zi memorabilă (dar fără necazuri), cînd ne pregăteam să deschidem lucrările la varianta Poarta Alba — Midia Năvodari. Și a treia oară aici, pe stadion.

— De data aceasta, la o mare sărbătoare. V-am privit cînd secretarul general al partidului a vorbit despre succesele tinerilor de la Canalul Dunăre-Marea Neagră. Voiam să văd cum primește un brigadier o apreciere atât de elogiatoasă.

— Tovarășul Nicolae Ceaușescu a fost de mult multe ori la noi, la Canal. Ne cunoaște bine munca, de fiecare dată ne-a spus direct cum apreciază eforturile noastre. Astăzi, însă, pe stadionul cu cîteva zeci de mii de oameni ni se părea că absolut toată lumea și-a întors ochii spre noi. O senzație fantastică! După ce s-a terminat și spectacolul, toți, ca și dumneaștră, ne întrebau ce am simțit cînd am auzit vorbele secretarului general al partidului. Noi eram atât de emoționați că nu prea știam ce să răspundem. Desigur, o mare bucurie, o încredere în forțele noastre, un nou curaj pentru noua încercare ce ne așteaptă.

— Cînd a luat cuvîntul Nicolae Ivanov, comandantul șantiștilor, a anunțat că, în cinstea marilor sărbători, brigadierii de la Canal au deschis un nou front de lucru la varianta Poarta Alba-Midia Năvodari.

— Chiar ieri am avut o mică festivitate. Artera principală a Canalului este aproape gata. O parte dintre brigadierii au rămas acolo, alături de celelalte colective de oameni ai muncii, să finiseze albia, iar noi ne-am mutat la varianta, am înălțat steagul de brigadier și ne-am apucat de lucru.

— Au fost grei acești 8 ani de cînd muncii la Canal?

— Nu prea am avut timp să iau seama la greutăți. Totuși, comparativ cu alte șantiere, a fost mai greu. Cînd am venit, nu eram un începător, aveam în urma mea defilee Jiului. Dar Canalul m-a șocat, așa cum șochează pe

oricine. În primul rînd, vastitatea lucrării. Am avut și momente cînd ne întrebam foarte serios dacă vom reuși. Pe urmă, zona noastră, a tînețului, a fost și cea mai grea. Am lucrat pe platou, în munții de cretă. Ați văzut cu ce greutate se săpa, ce anevoios ceda roca. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat acest lucru astăzi cînd a spus: tinerii au avut de zecut un tronșon important care a fost dintre cele mai grele, dar s-au achiat cu cinste de misiune. Cuvinte ca acestea nu se uită.

— Am văzut că aici, în stadion, în jurul dumneaștră, al brigadierilor de la Canal, s-a strîns foarte multă lume, și brigadierii de pe alte șantiere, și alți invitați.

— Este ceva deosebit să fiți brigadierii chiar la Canalul Dunăre-Marea Neagră! Sînt, în momentul de față, 9 șantiere, toate foarte importante și pentru economia națională și pentru focarul de educație pe care-l reprezintă. Chiar în contextul acesta, Canalul este o lucrare de excepție. Este, zic eu, lucrarea reprezentativă pentru generația noastră. Pentru condițiile deosebite în care s-a lucrat, pentru tehnicitate, pentru școala de curaj pe care au făcut-o peste 45.000 de tineri. Oamenii au aflat despre toate acestea și sînt curioși să ne cunoască.

— Ce veți face cînd vă întoarceți în șantier?

— În primul rînd o să răspundem la întrebările colegilor. Pînă ajungem, toți vor ști de la televizor ce a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu, dar ne vor cere să repetăm. Va trebui și să descriem atmosfera de aici. Apoi vom trece la lucru. Brigadierii au — de cînd a apărut cuvîntul acesta în țară — un singur mod de a răspunde încrederei ce li se arată: munca. Numai în cinstea marilor sărbători de la 23 August ne-am angajat să excavăm la varianta Poarta Alba-Midia Năvodari 50.000 mc depășind astfel cu 15 la sută sarcinile de plan. Și ne așteptăm 9 milioane de metri cubi! Nouă, tinerilor, ne-a revenit cîntea să inaugurăm lucrările acestui tronșon, vrem ca acest lucru să aibă semnificația unui angajament de onoare!

Monica Zvirjinschi

Argintul viu

Unde sînt salopetele lor albastre și se pare că vîzduhul s-a lăsat pe pămînt asemenea păsărilor pe corăbii în marile călătorii

în fața cărora tresare nostalgia din adîncul ființei noastre de parcă cineva ne-ar pune explozibil pe suflet.

O, împuscăturile cu dinamită cînd stîncile devin granule aurifere susurînd în clepsidră,

de la mari depărțări dacă le auzi îți vine a crede

că ploile verii se vestesc deasupra cîmpiei prin tunete

și spice cu pieptul dezgolit susțin tot cerul pe frunte.

Constelația căștilor albe egale-n lumină cu stelele

și constelația palmelor aspre asemănătoare podișurilor

două polarități ale aceluiași mod de a fi: a tinereții non-stop.

Ciorapi uscîndu-se pe bărci, mașini dîndu-nd

precum cerul a stele. Băieții cu pleoapele amintind chipul morarilor patriarhali din satul natal

unde trimis scrisori nesfîrșite asemenea ploilor de toamnă

cînd începe epoca ierburilor tîmăduitoare și a lecturii în propriul suflet.

scrisori troznînd de dragoste ca o corabie daldora de miradenii.

În preajma lor și piatra inavăț să zboare cîntînd

iar stelele pînă dimineața țîrziu bat din aripi greoi ca niște droșii prinse de polei,

în preajma lor te simți tu însuși și toată istoria neamului tău

îți năvălește-n artere cu aceea simplitate cu care

aerul pur deschide ferestrele în aprilie cînd sub formula magică a primăverii sar mahalalele lumii în aer

căci viața lor se vede cu ochiul liber și din trecut și din viitor

mărețat în firescul ei cum e o cîmpie inverzită

pe care o confunzi cu un fluture enorm sau cu propria-ți copilărie

la care te interci din cînd în cînd

Oh, uneori sprijină malul abrupt cu pieptul și acolo

va crește un arbore linăr rîmînd peste iarmă-nfrunzit

și Luna va fi o pasăre cu aripi de piatră în care poți sculpta

un cîntec fără sfîrșit pendulînd între cer și pămînt

la lumina căruia nopțile se topesc și în locul stelelor licăresc.

inimile lor asemenea torțelor antice.

Marin Lupșanu

Onomastica soarelui

Foi de porumb ne taie prin veșminte
Cînd roua-i singele prin vîi,
Rana nu mă ține minte
Pe cîmpul ars atunci între vîpăi.

Fintina ce-a-mbrăcat bărbății
În seva țării nu mă știe
Creștea nădejdea și Carpații
În palma mea-ncreceră să scrie

Solară zi-n aprinsul soare
Și-n ranța soldatului o stea
Din care semnul vieții să coboare
Lumina-libertate arzînd în ea.

Bogdana Boeru

Desen de Raluca Grigorcea

vintilă ornaru

Accident II

M-am abătut de la legea 12345678912345... (cea care prevede că e imoral să timbești înainte de apusul soarelui), și, nerespectând legea, am alunecat în neant De aici o fractură serioasă la cutia albastră a amintirii și de două milenii zac, imobilizat, cu sufletul în ghips. Și bietul meu suflet, cu ochii lui, căprui, privește fix către un singur punct cardinal orientat ca un neap pe obrazul ferestrei. Iată în ce s-a travestit Ea, Steaua mea polară.

Ferestrele...

Ferestele au suflet și rostire, nu sint doar stiluri și geometrie, subiecte-s de gileceavă și bulie, ori de sardonapalică lubre.

Ferestrele-s precum o panoplie cu arme lăugărind și-n amintire. Sub ele-n văzuțe cimitire, Deasupra lor aurorii tămie.

Ca o fereastră nu-i nimic pe lume și mai ales cind vezi că se aprinde romantic pentru tine doar amne

la ceas păgîn de vifor și colinde... Doar mie-n vezi fereastră blestemată mi s-a rostit ca ochi de ozemată.

Odă...

Dimineața, la amiază, la cină, ne-am hrănit cu ceapă de grădina.

C-un ulcior cu apă și c-o ceapă, o vecie am pomit la sapă,

Și la nuntă și la porostas chefuri lungi cu ceapa-n lată-am tras.

Mintea mea nu poate să priceapă că se poate viață fără ceapă.

Vina de mi-o trageți dintre case, single-mi a ceapă amoroasă.

Dacă-mi scot strămoșii țoți din groupă, le-amiroase oasele a ceapă.

Mult se-treabă capul meu cel prost : fără ceapă, Doamne, ce-am fi fost ! !

Adio cai...

Adio cai, adio dulci iluzii, prin amintiri zăduce galopai, v-au înghițat la o răscrucă duzii pe-un drum între Paris și Căciulați.

Adio cai, adio dulci iluzii, alexandrine gesturi de bozai, vindecătoare - de dureri - infuzii, vă simt galopul faust sub asfalt.

Adio cai, adio dulci iluzii, potcoavele vi le-a furat un zeu și după ploa, drept micșone concluzii, pe cer le arcuiește curcubeu.

Ce frumoși sîntem după!...

Ca o flanelă, iarna, ori ca a supă. Rudele, cunoscuții, vecinii, ne vorbesc de bine fără rușine :

cică-am fost și-am dres și că-i păcat mare c-am ajuns la deces... lubitele ne regretă cu glas tare ca pe niște amonții fabuloși, și dac-am fost strimbi și uniți ne văd drept și frumoși !

Nuam copiii sînt sinceri și întrebă cu sîntănită vitate : de ce s-ai dat, nenacu, cu roșu pe buze și de ce s-a așezat ca un mamoiu în cutie ! !

- Pentru că, nenea pleacă într-o strădănită și n-o să mai vie... - Păi, dacă-i pe-așa o să ne trimită dangorezi și gumă de mestecat.

- O să vă trimită dacă n-o să uite de unde-a plecat... -

Ce frumoși și buni sîntem după!...

Într-o Vineri, era dimineață cu lumină înaltă, adă din stăjeră o pală de vint cîntă la a pomit cu bătrîni la cula Pietrii Albe din Cernăuți. Au tălat cu pasul greu văiușile cusute cu răchiti, cu zmicăuă rugine, urcînd la deal pe sub arini. Sub umărul pădurii zidirea ridică un foisor. Din pileurile de nucii păreții lumină alb sub copierul de șindriță dată cu catran. Foisorul vede pînă la Dunăre departe. Stîlpii de gorun ciopliți din bardă înaltă cădărea pe bolți de cărămidă. Mușcate cu vrejul ca sticla înconjoară contraforții legați cu var negru, tătăresc. Din ocnia de veghe straja stă gata să trimeată glonțul șerpelui arătînd printr-o răuă.

Ne întimplă un cuc. Cheamă din alunet. - Cîntă din spate. - Auzi ? - Zice de moarte.

Să crape cine știu eu, c-a supt la mă-sa laple șerpese. Slugerul cosea la niște hamuri. Cum ne-a văzut, s-a sculat și s-a îndreptat de sale. Oculii i-au prins a ride, pofînd ca să intrăm.

Tata le înșiră pe toate. Relele, că bune nu sînt. Bătrîni clatină din cap, incuvîlînd.

Asa e ? - Acu, ce facem ? - Dumăta ce zici ? - Vorba nu-i asta ; li lăsăm ? - Nu ? - Nu ?

Nu ! Ne-am pus capu' cu moartea, că d-asta am venit. - Hrisov aveți ? - Avem.

Unde-i ? - Pătru se desface la suman de un lăntuș, bagă mina sub cămașa și scoate o teacă scoroiță.

Ia-l, zice. Slugerul îl ia, îl despăturește. Buzele se mișcă, închipind în mișcarea lor cuvinte.

Zaharie, știi ce zice înaintu' ? - Carte știi ? - Nu. Da-l știu d-a rostu. Cuvînt de cuvînt. - Pătrule, și dumita ? - Și.

Îl privește unu cite unu cu ochi de cremene. Parcă îl vede înția oră. O vină i se bate la timpla dreaptă. Mă uit la minile lui, puternice, în hrisovul adus în podul palmelor cu fereală, zici că duc sărutări un copil. Sînt scris acolo, pe pielea argăsită de lup, dreptul nostru bătrîni ; și lupia de la Posada tot acolo stă ; înțiu cu cuvînt, de vechi, a ruginit. Din roș bate în cărămiziu. Scrisa - șiruri de furnici - e rostită în catură.

Cînd pleci capu' - n-astepta minuni. De ridicat, trebuie să-l ridici singur.

Vladimirescu, citind, a amuțit. Lasă hrisovul. La pravila, o desface din încuțetori și o întoarce pe toate fețele. Se lasă în el o liniște mare - puterea risului cînd să sară.

Vrea să vă scoată din pămînturi. - Poate ? - Ce facem ? - O dăm cu legea.

N-ajută. - N-ajută, îl tăiem. - Poate ? - Poate ? - Ce facem ? - O dăm cu legea.

Tata îi scoarbe vorbele, închide ochii, strîngînd din făci. - Tudore, vii cu noi ? - Viu.

E vlată și moarte. - Știu. Popoșele stăpînii pe care îi merită. Am ajuns în băutura noastră slugi. Nu sîntem uniți, asta e puterea lor.

Tară bogată și n-al ce da la copii ! - Scutură cojocu' de păduchi ! - Să arză cu țoții. - Și vodă ? - Și.

A făgăduit să îndrepte lucrurile, - s-aude unu. - Pe șarpe să nu-l crezi. Cum îl slăbești, te

mușcă. El sînt tagma jefuitorilor. Averiile rău agonisite să se ia.

Cînd ? - Acu. Nu dai piinea din mină pe vorbe. - Și turcu ? - E departe. Trimitem solie la raia și-l umplem pe vizir.

Pesches ? - Da, ce ? - Și Taru ? - Asta e tartoru ; îl știu și știu ce vrea. Unde pune cizma, pusă rămine ; n-o mai ia. Zice că te-ajută.

Am dus greu' pentru el. Am bătut război cu Sultanal șase ani la șir. Unde e foar moartea mai grea, ne-am împins pe noi. Nu l-am cerut nimica ; nici să ne zică, nici să ne dea. La n-ghesușulă, Alexandru ce să facă ? A luat de la turce turcu nu avea.

Cînd s-a văzut cu sacii în car, nu ne-a mai cunoscut, ș-a-cuș nu cere să-l lubim. Frate-miu Ion, c-a murit la Fet-Islam pentru el, ș-ar răscăla în groupă să vază. Săde-n arcuț porți. Ce-tății Albe stema puterți marelui Ștefan. Pătru nu uită. O spală ploi, o albesc zăpezi, o zvîntă vînturi și vipile vire. Zimburl odihnind între coarne steaua Moldovei se sprînjî-n un scut.

Lasă-l. E și el ortodox, creștin d-al nostru. - O fi, nu zic, da' închinat la drac.

Vărușilor propuse de Blaga. E vorba de acel respect legitim datorat unor opere clasice. Mai ales costumului și „bătrînilor” unii Bogumil, dar mai cu seamă celei a Volevodului valah (lipsite fiind de apărta determinări mince sau istorice) regia le comăndă închinare și-biride și neadevate. Se pare că regizoru a ales pe alioru o cale exteriă, de minimă rezistență, lipindu-i de ce am numi o lectură aprofundată a textului, accesul la idelle de fond. Sînt în discuție acele valori imuabile transmise de un mit fundamental al poporului român, acela al lui homo faber, constructor și de o descifrare originală de către Blaga a baladelor. În interpretarea marelui filosof și poet, spre deosebire de semanticele acordate acestui motiv în răsăritul european și în spațiul balcanic, „Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

Catul de sus e încheiat din birne de gorun. Aici e altă lume. Domnițele inmutesc cu risul lor lumina ce intră pe fereste. Înaltă, cu buzele tivite cu glăpriet, Heleni, făcută cu grecoaică, și Ramzie cu sprincene imbinat peste ochii sinilii.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

nicu filip

Știam că pe bogat nu-l satură nici moartea, da' nu ne-am lăsat. Am bătut cu toaiguș durerii la ușă. Ușile surde au rămas. A venit sub o seară un vătășel ; a zburit toba sa ne înfățișăm la judecată. Tira după el și doi seimeni, chip să vedem că-i stăpînii.

Ne-am înfățișat divanului la soroc. În față bărbăți, noi mai la spate, după el. Slugerul cere cuvînt. Glasul taie picla acră de tutun. Are umerii peste măsură de lați. Însofind vorba cu mina, văd că e stingaci. Pistolele și sabia le-a lăsat la ceasuș, cum cere rînduială.

Ciococul stă adîncit în jîi cu spătar răsucit și catifele. Ai noștri, în picioare, frămîntă căciulile-n palmi. Vladimirescu s-a infierbat. Divanții îl ascultă din stranelor lor înalte, călu-gărești. Privesc în gol, călîtînd în silă ișlice mari tivite cu samururi. Unde-i puterea, și linghi. Unu un uscat ca un căpăstru, își mingie barba roșcată, rînjînd. Mă uit la el, la ficare, și mă trezesc că frămîntă prăseua la cutit. Încolțește în mine sîmțina de bărbat. Sint o ne-bună. Știu.

Pătru cere lege peste lege. Înfațînd judecătîi doispresce bătrîni să întărească dreptatea cu jurămînt. Suntem țărani, da' liberi, nu clăcași. Pămînturile sînt ale noastre, moștină din bătrîni.

Ce pravilă e asta ? prinde limbă roșcatul. - Domnia ta n-o știi ? smuci Vladimirescu cu-o uitătură rea.

Nu. - E obiceiul pămîntului. - Asa ?

Unde stă scris ? - S-a scris singur. - Unde ?

În carnea lui și-n carnea mea. În oamenii pe care-i vezi. - Dai ocol la întrebare !

Ba dai ! - Nu dau că n-am dece. - Îndrăznești prea mult. - Că ridic toaiguș cînd șarpele mă mușcă la călcîi.

Vocile cad neagrăsite, reci. Racoviteanu - că și-a schimbat numele, pu-toarea - se știa tare, lunecase plocoane grele la judecători. tocîndu-le pragul zi după zi.

Noi n-avem ce pune în linguri. Ai mici mîncău lărtă dată la pivă cu jir, coapă la țast. Noroc de copra Leamii, că fără e mureau.

Slugerul le știe pe toate. Îl durea durerea noastră și lacrima îi stă în gît. Bătuse țarinile în trapul mărunț al armăsarului ; la ripa lui Iz-rall, la răsărit, plătă hotărului e infliptă în jocul ei, gîria curge în mătca cu sturul neschimbă-bat, călește vîntul, bătut pentru copite. Duce la georun. În zîmcuri și-au spart țărării țureșul, ță-iați de ai bătrîni.

Hotarele sînt nestrîcate. Dreptatea a mincat-o lupii. Toamna a fost lungă. Liliacul a dat floare a două oară, gutuși anînă aur pâlîi în crengi, și alți vîlcice calde, ferite de vînt. Ai noștri își înnoadă spînzurle pe lung. Juca taie ocașă boilor, piele și os. Palmele în cormana strîns.

Călădit pe tălpi de piatră, conacul Ra-coviteanului privește încruntat de sub sticla sticlar. Sub copierul curs în două ape, tîne în pumn salbele de sate.

Ferestrele pîndesc în patru zări. Odăile stau căpușite cu miros de casă veche, umbrît de tutu-nurii intrate, dulci, în catifele. Lambruri de cires îmbracă zidurile pînă la bagadiie, sus. Po-ștea scoarbe în covoraș suspin roabile și pași. Nu simți mina de femeie ; totul e mohorit ; jilturile tapisate cu brocarturi, mesele încrustate cu fir de argint și plumb, rafturile gem-poid de pergamente de la Buchara și Damasc, potop de cărți nemestite și frantzuzesti, elzeviuri din teascușe Venetiei și Milano, coștoave subțiate de vreme și de miini, păstrînd în pagini pe gnosticii și sufiți.

Sau perne moi sunt furșate junghere cu lama otrăvită.

Catul de sus e încheiat din birne de gorun. Aici e altă lume. Domnițele inmutesc cu risul lor lumina ce intră pe fereste. Înaltă, cu buzele tivite cu glăpriet, Heleni, făcută cu grecoaică, și Ramzie cu sprincene imbinat peste ochii sinilii.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere lăsată pentru averea fabuloasă a legendelor.

„Nurul poporul românesc a crezut că jertfa tîne cumpănă înși fapte cerești”, deoarece numai la noi, motivul nu a „naufraigat în practicitate sau medievialism eroic”, fiind o „subînțiere sofistică” a legendelor. Acest „transcendent care e-boară”, o subînțiere specifică a sacriității, o subînțiere

rotesc pe cer

de săptămâni trăiesc ca iepurii, pierdută cu un pic în adormiri și în trează. Se alege spre ziua și nu, cînd vîntul îmi aduce în urechi un zvon îndepărtat. Nu-s vulpi, — lătratul — sunt spaimale alergînd. Deschid ochii. Stăruie în odaie un abur greu. În virtejuri scurte, vințoasele bufeșe pe horn — fum — se întorc în vatră, jarul clipește înviorat, flăcările ling călcile întinericului și n-au istov. În iconă, fruntea sfîntului Ilie. Dumnezeu peste trănete, sorbind lumina candelor, zorește din bete telegrafii. Pe o scîndură de bet, în aur și vîșpăi, Isus stătea dîndu-ne creșt din coastă. Vita cuprinde în vrejuri cerul și cei doi lucratori.

Al mic visează urit. Ii zgîlții. Oftează și se întoarce. Inu cojocul în spinare, ridice propta. Afară e senin și-a gerului. Carul rotise oastea, numai Drumul Răului stă scris cu foc pe cer. Lătratul se apropie, viind dinspre pădure. Stau, zurbaua crește cu răsunet spart, înmulțit din ripă în ripă. Cîinii gonesc în susul văii. Alcargă după vinat, îmi zic cînd lată, din întinerie crește o dihanie. În golștea din coacă, s-a oprit din fugă. Pîiele cu auzul lunea, o pipăie cu nara, cu perli răsucite pe spinarea ca de bivol. Coțlii albi ies răsuciti din ritul lung.

Mistretul gîfite. Inima i s-a oprit în git. O copoacă cu pată albă în frunte ținește dintr-o parte. Viperă și amoață, namila se răzbate și-i insiră mătela în nămet. Suru sare, îi infixe colții în beregăți, zăvodul proptește labele, patru, în după-urechea flarei și în greabăn, mureșcă, adinește rana, picioarele svinesc, gura smucește, trage; singele ținește pe floarea pămîntului, mîndrind zăpada frămîntată în copite. Uru ci mă tine gura. Tata aleargă cu furca auzind. Nașu sare cu toporu. Bordienii ies în izmene. Douăzeci incălbărită salbățăciunea, loviturile cad oarbe. Fereste cîinii, urliă tata. ...focșteșce.

Rimătorul bate copita, dă să întorcă la pădure. Toporul nimeră teasta, se infixe în os ca în butuci. Mistretul dă în genunchi, grohăie prelung, se țirile a moarte, cală să se ridice, cade. Tata îi infixe furca în spată, s-apasă în coada lustruită și-i întinde în pămînt înghet. Singele dă giră. Mascurul e sîrșit, se zvircole din puterea fierului, scapă, și tremurul morții îi ia în stăpînire. Singe. Cristoșe, de unde atîi singe? Cerul e roșu. Și pămîntu. Vîntu-mi bate în timpane, roșu. Din carnea cășărită țese un vaer. Sub zăpezi, cîmpia gemă îndușată. Răsufărare ei cuprinde lumea. Miroase a salbățăciune, a izuri roșii, bărbătești, mi-e rușine și-mi place. Cîinii acoperă mistretul, dînd să infixe carnea aparată de plume, care răpădă vîntul vîșpăie încă în via. Oamenii vor să-i zgîfionească de pe pradă. Foame-n foame, ochii în ochi se înfruntă două hăte. Clomegele îi pîrșesc în loc. Intre ei, milos, mistretul mă răsufliă. — Taie-l boase, Vasile! — Acu! — Ce stai! Tale! — Două dau să-ntinză pulpa; nu i le rețezează, s-mînța se varsă în singe și carnea nu mai e bună de mincat. Apropie cutitul. O sarlă vrea să muște, și bordienii o la cu sapa pe spinare. Cîinele își țirile durenă pe zăpadă. — Lăsa-l, urliă tata. — Mușcă! — Lăsa-l! — Femei aprind facie mulată în catran. Una aduce somnoșoaie, Dobra un furcoi de paie. Ceata se aprinde. Bărbatul țese mistretul. Îi dau găuri de dîndărăt, sub vinele de copite. Îi ridică în crăcana unui nuc, cu capu-n jos. Fierul tale la picioare cerc, îl iau în jos cu o clacie. Palma deschisă larg pătrunde în tăietură, face loc, coboară; mîlînele apucă, descămășează, trag, și blana cade înșingera, moare. — Supuși dureri, mușchi și alungesc. De hăciut, îi hăciue pe butuc. Cîntărită în palme, carnea se împarte între femei. Ulum la pradă, căpătîină mărunțită, boaloacă și mate îl bucură pe cîini. Duhurile au deschis apocalipsa. Ce văd, vine din vrăji. Mistretul e din călcăuș mistretul. A fost trimis și-o să-mi trimetă. Pădura nu ne uită. Stoiian îi pune la streașină ulica. — Noroc! — Noroc! — Tu ești, Piciole? — Io, de n-am fi. Am dat la copcă; n-am prins nimica. Vere, fi ai me parte. — Îți dau, pomână de la cîini. — Pomână de la Dumnezeu. — E de la cîini, cum zic Dumitru, vezi ce-i dat. Sint șapte guri acasă.

Mistretul e bătrîn. Am animat ceasunu-n culbă; ceasuri lungi înghitim scurpata pin-țe, a-romit-n jales și tarhonuri, carnea s-a muiat la fier. Mămăliga o rostulește tata. Frămîntul îl netezește cu merestul muiat în zăr. L-acopăr cu o pinzîră, nu mult, cit, nădușit, mămăliga să-și ia dulceața. La două săptămîni intrăm din nou în foame, cum intri în ceața rece, ud.

răbdăm în casă, stînd cu pumnii strînsi. De zile lungi, nu pică nimica la capcane. Al mic cheamă nădușit: — Mamă! — Da, băiatu mamii. — Mi-e foame. — N-are mama, Ionuț. — O bucălică! — Odozu mamii, n-am. — Niciuna? — Nici. Tăcerea cade ca-ntr-o groapă. Busteanul arde în vatră mocnit. Flăcări plîpîie din jarul tare de curpen. Timpul nu mai curge. Sî. Dumnezeu ne-a sters din catastif trei ani la sîr. Ci ciocolai cere. Viață pentru el, moartea pentru noi. A

tuncel, vascritu mă-sii, Doamne, ce vrei de la noi! — Mamă! — Da, băiatu mamii. — Mi-e foame. — N-are mama, Ionuț. — O bucălică! — Odozu mamii, n-am. — Niciuna? — Nici. Băiatu se frămîntă, se răsucește în bubău. Privirea copilului mă arde. „Mîine” aud ca din departe glasul stîns. „Mîine”, m-aud că-mi picură din buze. Scoate mina din mite. Mă mîngie, s-aprînde și mai tare focul. — Nu plînge, mulcă. Acușica dorm. Foamea mă roade, mă scurmă în pîntec cu rituri de foc. Mă chinul și nu trebuie să s'te nimeri. Tata face de caraulă în vite. Sî la focuri cu cîinii pin-țe se luminează și ba tutun. Zile nu mai sint, nădejde nu mai e. Ceata se așează tubure pe mînti. Judecata mă părăsește, neliniștea mă ia în stăpînire.

Bătrînii cer. Mîineea nu v-ede, nimeni nu le dă. Sîtu și ei. Stăruie în ochii lor opoși, cu gene inflexe în pieșoa umflăte, roșii, în palme ce-ntînd, în care geaba caută ceva. Stoiian le face pe cele nefăcu'e. deslegînd cerul din vrăji. Femeile cheamă ploala în cîntări. Ploaia le-a auzit și despletit apele și răspuns. Stropi mari satură sețea pămîntului. Seara dă o geană de senin. Apoi ploaia mocnește nopții și zile în șir. Burează. Inceț bălțile se trag, hăturile se zbicesc. Ciocirani iau aripă, înalțăți în zări. Într-un amurg, se arată tremurată o lumină talnică, leșind din cîmpii. Miroase a coajă de salcie, a pîine proaspătă și a Dumnezeu. — Vasile, zice tata, și vorba-și taie drum. — Ce-i? — Simț! — Simț! — Ploaia. Gritul a înecotit. Aud inima bobolui cum bate în pămînt. A pomit viața. E Cristolun — L-aud că zice, sprîjnit de un prun. Riu de păsări călătoare curge spre miază-zil. Lunecă pe ceruri în viste largi, ca într-o vizuine. În zori, țarinele dau chiot verde, griul zbucnește colțul din pămînt. Cîi cuprinde ochiul, inima e numai bucurie. Gînd și clipă, sarpele le fură din același rar.

Zăpezele s'astern țirzii, ferind lanurile de ger. Plăgii sănitorii adnecesc cărări pe coastele împovărate sub troieni. A murit Stanca Stoichișii Lupului, în noaptea buturugii la Crăciun. I-au săpat groapa cu toporu. S-a frînt de șale Ilie pin-țe a răzbit pămîntu înghet. L-au șosle pe Stăuca afară — auzi, s-o bage în locul lui. I-au învîlțit ciolanele luminate cu vin într-un geac de borangie. De sărăcă, Stanca sărăcă, dă l-a părut rău după cal; s-a stîns luminaea în mina popii cînd l-a citit molifta. Am aruncat și eu bulgării în groapă și nu mi arate noaptea în vis. Inima vede lumea altfel. Pășesc într-alt timp, întinericul mă strivește. E greu. Viața se trage

în bordele, la adinc. Lupul băi întînderele, sub cerul de plumb. Cu botu-nrîpt în neguri urliă lupoaice bulgărești. Agonească moartea cu coasta spută și floarea trasă peste zăpezi; năvălesc hăte răzăcte din Burmaz, potopinoacă, dă l-a saivanele zgribulind sub crivăț. Focuri aprinse și oameni cu tălângi ce le mai tin. Nebună, pădurea e nebulă, copacul nu mai e copac. Stejarii cresc echelele nopții, învalții în bezele ce ciocotesc.

Primăvara vine pe ferie, țirș. Martie e schimbător. Joi e a treia babă. Ploaia răzbit. Știam că o să ploaie. Noaptea, la Anu Nou tata a întrebă ceapa. Cămășa cepii, a treia, a lăsat apa. Călduraru nostru ște. Nu mîntă că e bătrîn. Soarele prinde putere. Ziua crește, o vezi cu ochii. La rădăcina soioasă a unui pin, pe fața dinspre miazăzi, dau de întilul ghiocel. Trunchiul gros, cu coaja plină de rășini, îl apară de vînt și ger. Sus, în deschizătura dintre crengi, coaja e jupuită adine, vezi mizga mîntul. Rîsul a stat la pîndă pînă în zori. Mestec mămăliga și o răstorn pe cirpător. Mă uit pe drumul morii, s-o văz pe Leana dusă dup-o tebecă de mālă. Răpăie tropote de cai. Mulți cai, de mă asurzeșc. Etide ochi. Dălcăuții ciocotesc întră în sat. Patru năvălese în curte, prăvale poarta. Intră

în bordele, la adinc. Lupul băi întînderele, sub cerul de plumb. Cu botu-nrîpt în neguri urliă lupoaice bulgărești. Agonească moartea cu coasta spută și floarea trasă peste zăpezi; năvălesc hăte răzăcte din Burmaz, potopinoacă, dă l-a saivanele zgribulind sub crivăț. Focuri aprinse și oameni cu tălângi ce le mai tin. Nebună, pădurea e nebulă, copacul nu mai e copac. Stejarii cresc echelele nopții, învalții în bezele ce ciocotesc.

Primăvara vine pe ferie, țirș. Martie e schimbător. Joi e a treia babă. Ploaia răzbit. Știam că o să ploaie. Noaptea, la Anu Nou tata a întrebă ceapa. Cămășa cepii, a treia, a lăsat apa. Călduraru nostru ște. Nu mîntă că e bătrîn. Soarele prinde putere. Ziua crește, o vezi cu ochii. La rădăcina soioasă a unui pin, pe fața dinspre miazăzi, dau de întilul ghiocel. Trunchiul gros, cu coaja plină de rășini, îl apară de vînt și ger. Sus, în deschizătura dintre crengi, coaja e jupuită adine, vezi mizga mîntul. Rîsul a stat la pîndă pînă în zori. Mestec mămăliga și o răstorn pe cirpător. Mă uit pe drumul morii, s-o văz pe Leana dusă dup-o tebecă de mālă. Răpăie tropote de cai. Mulți cai, de mă asurzeșc. Etide ochi. Dălcăuții ciocotesc întră în sat. Patru năvălese în curte, prăvale poarta. Intră

în bordele, la adinc. Lupul băi întînderele, sub cerul de plumb. Cu botu-nrîpt în neguri urliă lupoaice bulgărești. Agonească moartea cu coasta spută și floarea trasă peste zăpezi; năvălesc hăte răzăcte din Burmaz, potopinoacă, dă l-a saivanele zgribulind sub crivăț. Focuri aprinse și oameni cu tălângi ce le mai tin. Nebună, pădurea e nebulă, copacul nu mai e copac. Stejarii cresc echelele nopții, învalții în bezele ce ciocotesc.

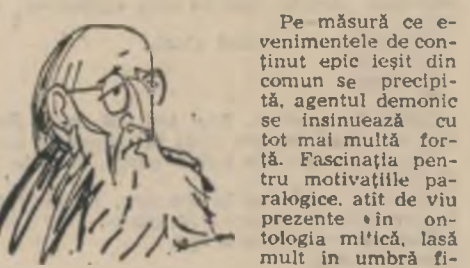

În casă țilhăreș'e. Tata întinde mina după tesli. Unul îl lovește în cap. L-a ameli. Se reped la el și-l leagă ducîndu-l din căpeștre la ispravnic. Pe bătrînii îl string cot la cot, în streanguri cu furorul dat cu ceară. Pe celiții îl duc din bice. Sint pierdută. Femeile ielesc a mort. Minăm ca vitele după e.

La ispravnicie sint împînși în țarcuri. Porțile se închid. La culturi se pun străji. Ai noștri s-au bulucit într-o parte. Harapnice cu varvarichii de plumb încolăcesc spinării zobile sub bătaie. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Bice din piele de lapă, frînghii mulate în leșie mușcă gîtul și carnea de pe brațe. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele, cămășile se înroșesc. Se zvircole ai noștri, se tăvălesc pe jos. Răcnesc cu făclie crăpate. Andrei smulge un par și lovește. S-aude un urlet. Inca unul. Hareții se reped la el. Îi doboră și-i frămîntă în picior. Pătru e ca un stîlp. Și tata. Două cruci cu brațe rețezate. Al bătrîn s-a tras căciula peste față și-a nui-i crape ochii sfîrșite de plumb. — Omoară-l! — Nu da! — Nu da! — Pielea crapă, ținește singele,

FANTASTICUL, DIMENSIUNE
A 'PROZEI SCURTE' ROMĂNEȘTI
ION
AGĂRBICEANU

VI. „Ocultarea” viziunii
realist-tragice (3)

Pe măsură ce evoluția de continuu epic începe din comun se precipită, agentul demonic se insinuează cu tot mai multă forță. Fascinația pentru motivele paralogice, atât de viu prezente în ontologia mitică, lasă mult în umbră reflexul impuls al interpretării logic-realistice. Valorificând cu mare intuiție un atare fenomen de substituție în planul cunoașterii, caracteristic prin strania lui ingenuitate, prozatorul ne dă de înțeles că, artistic, interesant și mai explicit cu puțință, nu această este însă pista preferată de Agârbiceanu. Fără eforturi inutile, cu naturală discreție, el lasă totul pe seama personajelor, care înțeleg și trăiesc faptele în felul lor aparte. Fiind clar că grăba cu care Catarina, susținută de mama ei, acceptă să se mărite cu Dumitru Bogdan are drept explicație deosebită bunăstarea acestuia, totuși, Gligor Albu, tatăl tinerei femei, este de altă părere: „N-a dat strechea, ori diavolul v-a luat atunci în stăpînire, încît nici un om al lui Dumnezeu nu mai putea vorbi cu voi? Nu v-a povăit și popa că nu-i bine să se mărite după un om pe care abia-l cunoaște? Nu m-ați fiert pe mine ziua și noaptea, pînă m-ați înebunit de cap și am lăsat după voia voastră?” Orbită de ură împotriva Veronicăi, adică rănită în orgoliul ei, Catarina e pe punctul de a-și uicide rivala cu lovitura de baston, dar cînd își revine cît de cît în minți, stăpînindu-se în ultima clipă, se dezvinovățește față de sine, punind totul pe seama diavolului („... A intrat dracul-n mine și țigăni, nebună, în curte”). De altminteri, în continuare, Catarina este protagonista unor scene de conflict halucinant, comparabile cu acelea ale eroului protagonist este hagiul Stavrahe, eroul lui Caragiale. Plecat în război, Dumitru Bogdan o obsedează într-adevăr noaptea, pentru tinăra femeie, deveni insuportabilă comparativ, jandarmii beneficiază de prezente ce frizează concretizarea absurdă.

— Se însărase de tot, și din norii de primăvară începu să migzole mărunț, ca o burniță. Nu aprinse lumina, nu se mișcă de pe scaun. Era bine așa, împietrită. Deodată auzi pași în tindă, pași apăsați, așa cum apăsați jandarmul pîșea, pași cunoscuți de tot suflet.

Înțelma-i sîrî din loc, și răsuflarea i se oprî. Mai auzi pașii cunoscuți de cineva ori, apoi se făcu liniște.

Înnebunită, crăpă puțin ușa tinzii, cu inima la gură, și întrebă cum s-a scîzut:

— Tu ești Dumitru?

Dar întrebarea rămase fără răspuns și se pierdu în noaptea. Își adună toate puterile, deschise mai larg ușa și intră în țară:

— Tu ești, Dumitru?

Nici un răspuns, numai o liniște de moarte, care o îngheță de frică. Se înclintă cu minie de ușoară, și nu cadă; înnebunită, nu se mai putea mișca din gura ușii. Îi veni puțin înima la loc numai cînd auzi cîntî lătrînd și glasul slugii strigînd în curte:

— Nea boala cea!

— Era un maseur blăstămat, care-l tot scăpa din uliță. Îl aducea de departe.

Catarina aprinse o lumină și își îngrozită în tindă. Numai cît isprăvise cu lîpîl și presărătu nîspulul pe jos; iar pe neputință să nu se cunoască urmele bocancilor, dacă a fost Dumitru.

Dar nu putu descoperi nimic. Nîspul era neatin. Numai urme de talpe groase, urmele ei, se desennau pe nîsp în două rînduri.

— Si totuși ar fi jurat că au fost pașii lui Dumitru. Și cu glas tăcut, un sentiment nedrept și spunea că bărbatul ei a intrat în tindă.

Tinăra femeie rămînea neclintită în convingerea ei că altă mai mult cu cît întîmplările propriu-zis reale, vizînd desfășurarea luptelor de pe frontul aprigului război de soldați dintrăpatul care ajunsesse pînă la Virtopi, par a-și intra-totul cușig de cauză:

„Catarina auzi chiar din gura lor: „Simbătă trecută după amiază”. Dar simbătă sara ea a auzit pașii lui Dumitru în tindă! Ar fi jurat și acum că l-a cunoscut pașii.

O trecură sudorii reci: în lupta aceea a căzut și Dumitru și ei a umblat atîrînci sora prin tindă! A fost umbra lui, de aceea nu l-a cunoscut urmele!”

Adevărul este însă cît se poate de clar, tragic prin simplitatea lui umană. Dumitru Bogdan chiar participă la acele lupte, unde este rănit grav la cap. Dar, fără a se fi vindecat complet, este retrimis pe front, de unde, cu mintea răzăcită, dezertează. Faptele sînt relatate de el însuși, cînd se întîlnește pe ascuns cu Veronica. Numai că interpretarea lor probează aceeași obstinată deviere în fantastic:

— Simți tăietura? Mi-au crăpat capul în a-tacul acela. Camarazii mi-au spus că am stat între moarte și viață zece zile. Dar ei mint! Veronica nu văzu, dar parca-î simțî prin instinctiv rînjindu să cînd spunea vorbele din urmă.

— De ce să mint? Întrebă ea cu sufletul la gură, uitînd cu totul că bărbatul ei respinsese îmbrățisarea.

— Mint, pentru că ai avut n-am fost între moarte și viață, ci am murit. M-au deșteptat doctorii din morți.

Femeia simți că omul vorbește îngrozit.

— Dumitru, vino-ți în fire!

— Eu știu că am murit în simbătă aceea, după amiază, pe la sfîrșitul lui aprilie.

Dacă într-un fel, ceea ce mai sus pot fi totuși explicate prin ceea ce vizează un caz de alienare mintală, pe de altă parte, scenariul plămînit atît de sătenii cît și de Veronica vădește aceeași constanță deviere de la real. În ce-o privește pe Veronica, nici cel puțin căutarea de motor ocular, în cele din urmă, nu constituie o piedică de netrecut („În aiurările ei — notează prozatorul — Veronica striga deseori: «Nu ești Dumitru! Ești stafia lui!»). Împrejurarea că bătrînul Ilie Rău, sluga lui Dumitru Bogdan, se întîlnește de asemenea cu acesta, care, fugăr prin păduri, noaptea, dă tircoale casei, nu se bucură, evident, de nici un credit („... N-a fost stafia lui, moș Ilie? Poate asta s-a mai arătat în casă și în nopțile de mai înainte. Poate despre ea întrebau oamenii cînd au văzut că-i bărbat!”). În fine, alte dovezi, de-a dreptul peremptorii și acestea (urma bocancilor, de soldat, în tinda casei, patula de jandarmii ce-l căuta pe dezertor etc.) nu au altă sora.

Sigur, în finalul năvelei, odată cu descoperirea cadavrului atîrînd în podul grajdului, lucrurile se lămuresc definitiv. Dar mai poate fi vorba, acum, după ce credința în strigoi operează cu atîtă vigoare, de o autentică demistificare, de repunerea realului în drepturile lui? Este greu de dat un răspuns tranșant la o asemenea întrebare.

Nicolae Ciobanu

o istorie în imagini
a literaturii române
contemporane

Văzută de
Ion Cucu

Al. Piru, privind către literatura română (veche) Ion Lăncrănjan și Ion Gheorghe față-a față cu o primăvara

C. Abalulă, Fănuș Băileșteanu, Ioanid Romanescu, V.F. Mihaescu și Iulian Neacșu ascultă împreună

În labirintul istoriei

Urmare din pag. I

se despartă de romanele carteziene din palmares, gîndind un roman similitudinist: convocarea tehniciilor romanești moderne, a lecturilor bergsoniene intră în preparativele pentru scrierea acestui roman înclî, în sîntoasa formulă ironică, romanul în discuție se definește ca preambul al posibilului roman împotmolit, un metaroman decl. Meditația inclusiv în țesătura epică, jocul încercat de oximuri, relativizarea unghiurilor de vedere și, desigur, ironia freatică îi asigură interesul.

În latură documentară, *Tatuajele* stăruie asupra unor episoade fierbinți precum zilele de demențe ale pogromului de la Iasi, explozie de isterie și furia orăbă a acelor ani de infiltrare a elementelor horthyste, cînd „furucozoza Nordului”, așijată de otrava sovinișmului și microbii hipersensibilității naționale, a condus la a-titea urzeli și crime politice. Aici, Francisc Păcurariu se desparte hotărît de tentative similare (un exemplu ar fi Curzio Malaparte cu al său *Kaput*, cum s-a observat), deosebită fiind de viziune, deslețind noi teritorii istoriografice.

În fine, ceea ce Onisifor Suciu spera a fi o apoteoză, acel banchet oficial menit să-i nimbeze retragerea devine un proces; fostul bărbat politic este un uitat iar sărbătorirea sa capătă

coard un interes scăzut marilor teme ale istoriei și convins că trecutul trebuie măturat, Francisc Păcurariu vrea să prindă adevărul uman în cadrele adevărului istoric. *Labirintul*, de pildă, construit într-un montaj modern, este tocmai adevărul unui moment tragic. Dificultatea unei atări întreprinderi nu mai trebuie demonstrată, eforturile de documentare contrastând cu jocurile construcțiilor epice convocînd fantazia luncăoasă. Francisc Păcurariu e pasionat de adevărurile istoriei și trudește pentru luminarea lor; stăruința sa e salutară, mai ales că proza noastră acuză încă supărătoare lacune tematice.

Marin Preda observa că pentru scriitorul român relațiile omului cu istoria sînt o temă relevantă, încă prin *Labirintul*, Francisc Păcurariu a înțeles că istoria este un fragment de istorie, scoormind dacă nu realități mai puțin cunoscute, în mod cert mai puțin ogîndite în literatură. Fiind — prin artificii compoziționale — un jurnal „găsit” și, deopotrivă, o naratiune gospodărească orchestrată, *Labirintul* alternează cîine-scenele, secvențele „pe viu” învîluite de apele lenșe ale relațiilor cu tonul alb, „de legătură” și erupțiile esesice; romanul măturînd oscilațiile unui intelectual (Sabin Popa, personajul-pivot, fiind la capătul drumului la ora unu „bilant”) în plină prigoană naționalist-voivodă dezlănțuită după Diktat. *Labirintul* vorbește despre „o realitate monitroasă și înspăimîntătoare” în care sclerați ca Urry vîsînd un nou ev mediu trăiesc voluptatea dezvăluirii sale. Contrastul perechii antinomic VIOLENTĂ-RĂTUINE (anaglif pe de o parte *salutismul* și pe de altă parte *umanismul* actorilor istoriei) tensionează acest roman al regășirii de sine în acele vremuri tulburi în care cuvîntul de ordine devenise supraviețuirea. Lecția *Labirintului* e clară: capriciile istoriei nu pot infrînge marea solidaritate umană.

Tatuajele nu se lasă la garderobă, deși se reclamă de la specia și zona problematică care au făcut voga și gloria romanului obsedantist, replică tiparului manicheic; un ins cu „realizări”, gustînd din orgoliul puterii și a cărui „trecere” a lăsat și victime prin inevitabilele erori ale etapei de creștere a noi noastre societăți, redescoperă complexitatea vieții. Autoiluzionarea sfîrșește în tragism. Romanul politic, relansat pentru proza noastră de generația '80 (în care, evident, nu intră doar poezii) se bazează, după relațiile proletcultiste, pentru constituirea adevărului; iar nou tip de eroi, departe de a fi simplu resort al angrenajului politic, asigură acest tip de text narativ rezul-tatul viziunii rozace. Chiar dacă pentru nou val de prozatori — cum observa recent un tînar critic — „obsedantul deceniu dispăre” (și, implicit, asistăm astfel la abandonul toposurilor, motivelor, temelor care au hrănit epica unor creatori de felurite virște), foamea de adevăr rămîne. Foamea de adevăr patronază și desfășurările prozastice, pe întinse pinze epice, ale lui Francisc Păcurariu.

Desena de Nic. Gandonschi

gustul unei infringeri. Efortul de a-și regăsi urmele într-un trecut înmormîntat nu face deci să reinvie răfăliile amînate și „intenții ascunse”; festivitatea constituie prilejul trecerii în revistă a ceea ce a fost adevăr și eroare în viața unor conducători dar verdictul moral, prin relativitatea unghiurilor de vedere, plutește în indecizie. Francisc Păcurariu se arată a fi un bun observator al psihologilor și conduitelor și explorînd tema noilor „foși” nu se oprește la epurări, dar verdictul moral, prin relativitatea unghiurilor de vedere, plutește în indecizie. Francisc Păcurariu se arată a fi un bun observator al psihologilor și conduitelor și explorînd tema noilor „foși” nu se oprește la epurări, dar verdictul moral, prin relativitatea unghiurilor de vedere, plutește în indecizie. Francisc Păcurariu se arată a fi un bun observator al psihologilor și conduitelor și explorînd tema noilor „foși” nu se oprește la epurări, dar verdictul moral, prin relativitatea unghiurilor de vedere, plutește în indecizie.

Tatuajele, potrivit declarațiilor lui Francisc Păcurariu, intră în tetralogia *Timpu* și *furtunilor*, intenția de ciclu — pentru cunoașterea prozei sale — fiind evidentă la scriitorul ancorat în spațiul transilvănean, cu marile și mici sale tragedii, urmărîte într-o istorie zbuciumată. Volumul care deschide acest ciclu, *Geneza*, urmează să apară — print-o capricioasă succesiune, țînid de laboratorul autorului — în acest an.

Avînd ca primă iubire poezia, fiind cunoscut ca reputat hăpanist, Francisc Păcurariu e mai nou venit în roman. Cărțile sale, adunînd experiența omului de cultură, sînt expresia unor *oțni majore*, impuse de situații istorice concrete, conjugînd exigența estetică cu cea față de adevărul istoric. Observînd că prozatorii noștri a-

REMEMORĂRI

Secretul

Doamnei de zăpadă (IX)

Întrai în cameră iritat, încercînd să judec la rece. Așadar, Doamna de zăpadă pînă disce clipa cînd voi rămîne singur, se autoînviașe, semn că avea să-mi sune ceva important, că avea încredere în mine, totuși, din precauție mă urmărise o vreme. Fap-tul că mă văzuse coborînd din camera piciorului nu-i schimbă hotărîrea de a mă vizita la ora aceea tirzie. Îmi ordonai gîndurile, încercînd să înțeleg. Întîi dorința de a se muta în odia mea. Apoi comportamentul lui Trifon, atitudinea lui stranie la vederea florilor galbene, sau poate că la vederea Doamnei de zăpadă. Trifon nu mai trecuse pe la vilă, din pricina nînsorilor. Dacă ar fi coborît din munți, probabil că ar fi izbutit să afle de la el cite ceva. Încercî să înfrumusețez camera, adunînd manuscrisele rîspîndite pe masă, mutînd scaunele, îndreptînd franjuriile covorului. În vaza de sticlă am adus de afară citeva crenguțe de brad mîrosit și rășinos. Privirea piciorului, somnoros și melancolic, mă privi scrutător pe sub sprîncenele dese, și constată ironic: — Avem neliștii creatoare? Sîntem prinși de febra inspirației?

Țăcu preocupat de friptura din fata mea, hotărît să nu-mi spun nimic. Se scurse o oră lungă și plicticoasă. În sala de mese nu se mai arăta nimeni. Radioul cînta în surdina. Afară nînsorea reînnoșea valul ei de fluturi imaculați. Piciorul se ridică bosumflat și mă întrebă dacă mi vreau să fac o plimbare. Îi refuzai, motivînd că în noaptea aceasta am de gînd să lucrez. Cumpărul o sticlă de vin de la bufet, o gustare rece, cerui două pahare cu picior și aranjai totul pe o tavă. Reveni în cameră și așezîndu-mă în fotoliu începui să aștept. Trecu o altă oră lungă cît un

veac. Se auzi ușa coridorului scîrțîind și pași ușori luncînd pe ciment. Mă ridicai și deschisei. Doamna de zăpadă ezită o clipă înainte de a intra, cercînd din prag odia. Mă surprinse felul în care era îmbrăcată. Pantaloni negri viriți în niște cizme flocoase de ren, un pulover negru și gros rulat pe git, mînuși din piele neagră fine și subțiri. Pe cap purta o căciulă de aceeași culoare, hăsurată de o linie albă. În contrast cu complexul îndoliat, își așezase pe umeri o scurtă de hermină strălucind mătăsoasă cu reflexe de zăpadă. Avea chipul palid, nefardat, marcat de o încordare iscoditoare. Pătrunse în cele din urmă în cameră, și rămase nemiscată fără să se așeze. Mă privea cu oarecare neîncredere: — Sînteli singur?

— Intinsei minile în lături, exprîndu-mi nedumerirea. Nu păru convinsă. Arătă spre dulapul cu trei uși. Le-am deschis încet, amuzat. Privirea ei se fixă pe ușa de la bale. Am împins-o larg, pînă la perete, făcîndu-i semn să cerceteze. Re-nunță. Și, ca să-l fac jocul, am bătut cu piciorul în tăbia somierei, aflată la citiva centimetri de podea.

— Vreți să ridice și patul?

— Nu-i nevoie. M-am convins.

Se așeză pe un scaun aflat lîngă geam, în dreptul caloriferului. Își scoase căciula de schior, scuturîndu-și cu o mișcare scurtă a capului părul cu reflexe rosietice. Era extrem de gravă, avea un aer aproape acuzator. Așa neapsare și calm, deși jocul imperceptibil al degetelor fine îi trăduu neliniștea și nervozitatea. Aprinse o țigară.

— Așadar, aici locuți? Zise cu indiferență.

— Nu locuiesc, scriu, mă degrabă aici, precizal eu.

— Dădu importantă epuselor mele. Se ridică brusce și se apropie de masă, privind fotografia aceea bizară, pe al cărui fond negru străluciau florile galbene ca niște flăcări de aramă.

Mircea Micu

Valoare literară

Urmare din pag. I

mai că, de cînd făcea Caragiale paralela de mal sus între insectă și piramidă pînă astăzi, liniile cunoașterii s-au deplasat intrucît și nu mai duc la același rezultat. Ea, mai mult, în un examen mai atent al lucrurilor, ni se arată că misterul inextricabil al artei înclînă să fie întrevăzut mai ales de partea piramidei, de cit de aceea a insectei. Mai întîi că, despre nevinovata insectă care putea trece neobservată a vieții, știm astăzi lucruri cu totul noi, absolut contrarii celor presupuse în paralela de mai sus. Ca de exemplu: faptul că viața insectei se poate realiza și pe cale de laborator, științific, în miliarde de exemplare dintr-acele mai nocive care, puse în labo-rator, și pînă mai lipsește ea, din ușoare, produc epidemii cumplite în rîndul unor populații nevinovate și lipsite de apărare. Lucrul acesta s-a și întîmplat încît nu ne mai rămîne nici o iluzie cu privire la „misterul” natural al vieții insectei. Nici măcar viața în general nu-și mai păstrează calitatea „naturală” pentru a ne putea servi drept suport în cadrul unei paralele efective, lămuritoare în definirea „misterului” artei. Știm astăzi că și viața umană, nu numai a celorlalte specii, poate fi produsă pe cale de laborator, și pînă mai lipsește ea, din ușoare, controlate mecanic deplășiri în combinația de gene și cromozomi, să poate apărea noi rase de homoizi. Desigur, „miracolul” unor asemenea posibilități se învecinează mai mult cu monstruozitatea și neînclînă, cită vreme ele pot fi puse în slujba unor forte nocive, potentate în om, astăzi mai mult ca niciodată. Dar aceasta este, prelungind vorba mai veche, o altă „cestuțune”.

Ceea ce ne interesează acum în mod deosebit ar fi controlul viabilității în sine a comparației „misterului” artei cu acela al vieții. Cită vreme una dintre aceste „mistere” începe să fie dezvoltat tot mai mult pe cale de experiment științific și de laborator înesamnă că nici comparația în sine nu mai poate să fie valabilă. Presiuni de aceeași natură s-au exercitat și continuă să se exercite și asupra artei, dar rezultatele au abătut din mîre și lipsite de putere de convingere. Astfel, poezia produsă de computer se arată a fi o „poezie” de manieră „programatist” de laborator ducînd și în artele plastice și în muzică la simple calcule după stiluri cunoscut.

„Misterul” artei se dovedește deci, în evoluția de pînă în prezent a cunoașterii științifice, mai puternic, mai impenetrabil decît al vieții însăși, luată în sensul ei de existență naturală, elementară. Să fie aceasta o simplă întîmplare, o „neglijență” față de acest „prilej” al umanului, sau în schimb în serios de către spiritul științific, care, preocupat de probleme mai „grave”, a luat proporții de-a dreptul halucinant mai ales pe linia distructivă, pustitoare? Dar nu din această cauză spiritul științific experimental, din laborator nu s-a preocupat de „misterul” artei, ci pentru că realmente, îl lipsește concepțiile și mijloacele adecvate. E drept că mașina electronică „superior organizată” (dar tot mașină), a început să ia cu asalt domeniile gin-dirii, descoperînd o bună parte din operațiile ei și refăcîndu-le cu mijloace proprii, într-o viteză uluitoare, de neimaginat numai prin intermediul creierului uman. Toate acestea sînt însă de domeniul calculului cantitativ programat, al teoriilor informaționale. Asaltul de care vorbim bate însă în retragere la porțile calitative ale gîndirii, acolo unde ea se înveci-

nează și se umple în mod spontan cu toate efluviiu sufletului omensc, în acumularea lor naturală și istorică.

De la producerea formelor elementare ale vieții, pe care știința se arată capabilă să le rezolve pe cale de laborator, la exemplarea umană în gîndirea drumul este extrem de lung, el poate fi considerat ca și infinit. Pentru că, presupunînd că mașina ar putea să producă pînă la urmă și oameni, aceștia vor fi neapărat de serie, de domeniul roboților, exemplaritatea umană rămînd mereu de domeniul inaccesibilului. Apoi este de luat în seamă că progresul este nu numai al gîndirii experimentale, oricît de vizibil și de spectaculos ar fi acesta, ci și al gîndirii umane organice, speculative, unde deplasarea de linii este spontană și invizibilă, tot așa cum se observă sub invocația unor demersuri interioare care ne coboară sub ne înaltă continuu, și care își arată uneori fețele acoperite de lumii orbitoare în capodoperele artei. De sub asemenea pisuri singuritate protelecte pe cer țigînesc izvoarele artei și ale poeziei și se adună în surzavalele lor cîntecul și albul. Dacă în izvoarele ei, acta este o manifestare a vieții talentului, în apare evident că o astfel de viață trebuie să fie foarte diferită de elementaritatea manifestării de insectă a acestuia. Acolo, în interioarele adînci ale spiritului uman, se petrec procese, în special în raport cu dezvoltarea mult mai misterioasă decît ale vieții însăși, do-vadă că știința experimentală se află acum pe cale să le rezolve pe cele din urmă, dar bate în retragere în fața celor dintîi.

Dacă ne oprim acum asupra celelalte laturi a paralelei stabilite inițial, și anume aceea a piramidei, observăm că, și aici, liniile cunoașterii s-au deplasat într-un mod semnificativ. Înteleștii noștrii de artă s-au lărgit. Revoluțiile artistice ale secolului XX, la realizarea cărora Caragiale însuși a pus pietre de temelie, ne-au demonstrat existența unei mișcări mult mai largi, în simbului primordiale, deontologice și de semnificații. Artă își poate anexa domenii noi ale vieții, poate interveni în cotidian, contribuind la reorganizarea acestuia după norme ale frumuseții. În același timp se întrevode o potențare continuă a conținuturilor umane ale artei în simbului primordiale, deontologice și de semnificații. Artă își poate anexa domenii noi ale vieții, poate interveni în cotidian, contribuind la reorganizarea acestuia după norme ale frumuseții. În același timp se întrevode o potențare continuă a conținuturilor umane ale artei în simbului primordiale, deontologice și de semnificații. Artă își poate anexa domenii noi ale vieții, poate interveni în cotidian, contribuind la reorganizarea acestuia după norme ale frumuseții. În același timp se întrevode o potențare continuă a conținuturilor umane ale artei în simbului primordiale, deontologice și de semnificații.

CUMPĂNA

Ceas de iarbă

O să mergem pe cîmp să primim de departe orașul și vom privi în ochii pămîntului pînă ni se vor umple ochii de pămîntului. Cerul și mîzul vor înlețea prin semne animale domestice sălbătice de urletul lui Orfeu. Vom inventa focul care atîrnă de apăsătoare mînușele pe Jos. Cu nările-n lumina seului de fier și vom descifra din nou întinericul. Numai unul nu-și va putea dezlipi fața de fața orășelor întinse și va ciopli din toate pădurile lumii flutiere prin care să bată vîntul.

George Alboiu

Ora înaltă a patriei

Urmare din pag. I

O clipă de liniște și trompetele anunță intrarea sportivilor. Trupurile lor inscriu numele competiției noastre sportive naționale. Da-cada! Defilarea lor este o trecere în revistă a triumfului sportului românesc în diverse întreceri, prilej de și mai mari ambiții pentru că ei înșiși știu că nu este nimic mai emoționant decît ca univa departe de țară și de al tăi să auzi tîmni și să vezi ridicîndu-se pe cel mai înalt catarg tricolorul românesc.

Sobri, reunificînd parcă întreaga Sărbătoare într-o imagine a forței și neclintitei voințe a poporului nostru, oamenii de ordine și toți cei prezenți în piață întonează cîntecul de drag „E scris pe tricolor unire”. Acorduri puternice, o unitate de exprimare care face ca totul să nu pară spus, intonat decît de un singur om. De fapt, un popor care-și unește vociile spre a da glas dorințelor noastre de pace, de liniște, de bucurie de a trăi.

Tehnica alertei sau iluzoriul drob de sare (IV)

Începerea de a face ordine în îngrămădeala de erori care este această carte, începând cu cele izvorite din evidentele confuzii sau din simple neînțelegeri și până la cele născute în goliurile mari, în haurile de informație ale autorului, ar fi o muncă enormă. Și, mi-e teamă, în egală măsură inutilă și imposibilă. Căci, nici vorbă, cartea lui H. H. Stahl nu este ce se pretinde a fi, așa sinteză superficială depășind conceptia lui Blaga despre „specifica națională” și nici măcar critica „științifică” a acestei concepții pe care (poate) ea ar merita-o. Cu numai doi ani în urmă în dubiu cu privire la „capacitatea sa de a așterne pe hirtie ce știu despre filosofia populară română”, cu „mihire” înmărmăzându-ne fostul lui vis de „a pune în ordine ce gîndea despre cultura populară” (Amintri, p. 247), H. H. Stahl se angajează astăzi într-o întreprin-

volume nu pot da această condiție faptului că, în 1937-39, întimplător contemporan cu Blaga, au apărut niște note critice ale lui H. H. Stahl, neimplicate în destinul operei lui Blaga și fără nici o urmărire pentru ea. Căci acesta este astăzi și pentru todeauna, oricât de „științific” s-ar opune H. H. Stahl acum, după încheierea ei, singurul punct de vedere care poate interesa capitolul de istorie culturală românească în care ea se așează ca o valoare majoră.

Dacă privim lucrurile din acest punct de vedere, atunci, publicând în 1993 „cîteva texte”, „unele recent scrise, altele mai vechi dar încă inedite și cîteva mai de mult publicate prin reviste astăzi greu de găsit” (p. 5), firească ar fi fost, cultural (fără îndoaială) și științific (ce să mai vorbim), ca H. H. Stahl să ne fi dezvoltat și condiția lor istorică în raport de linia atacurilor sale. Îngăduit (chiar neapărat necesar și

parte de a bănuți ce ar fi avut de spus, nu polemice împotriva lui Blaga, ci expunind sistematic propriul meu fel de a gîndi” (Amintri și gînduri, p. 247).

Și atunci? De unde acest întirziat (foarte întirziat) și vehement (foarte vehement) exercițiu polemic desfășurat în lipsa adversarului pe un timp străin, cu totul străin? Nu înțeleg, de pildă, de ce este opusă „teoria obștei pe bază de tradiție difuză”, „reiterării spre origini” și „anamnezii sociale”, a „reconstrucției”, la urma urmelor, pe care o practică curent toate disciplinele istorice, pe care a cultivat-o cu deplin succes și H. H. Stahl atunci cînd făcea „arheologie socială” și pe care, de altfel, o folosește și în această carte căutînd sursele „Mioritei”. Și nu înțeleg intrucît explicarea „Mioritei” prin „riturile de împăcare” a celui „mort cu zădărnici” numai adevărată (sînt convins), ci și seducătoare, anulează (ba încă „interzice”) interpretarea ei „literară și filozofică”. Chiar dacă producția folclorică n-ar avea o oarecare „autonomie estetică” (deși o are, și o are în acest caz, căci „Miorita” este o bascădă și nu un text ritual), „amezia socială” pe care H. H. Stahl o admite (și o teoretizează) sîrșește prin a i-o conferi. Indiferent la semnificația primară a „căsătoriei cu moartea” și indiferent la faptul că „toma nu este românească, ci universală” (aceasta fiind, „evoluțional” aparute prin „50. Oprimă-mă cu precădere asupra procedurii și procedurilor lui H. H. Stahl, m-am întrebă mereu dacă numai din acest punct de vedere? Nu vine oare de prin același perimetru istoric întreg inventarul tehnicilor de prelucrare a adevăratei limită a cadrului discuției mutată sub o polioară gata să se frîngă de greutatea drobulor de sare? Și nu tot de acolo drobul cel mare? Nu de acolo vorbele îndopate de încredințare și care înlocuiesc logica cercetării magice și care înlocuiesc logica cercetării mentă să dea preeminență definițiilor unice de adevăr față cu o masă tot mai neglijată, tot mai bîntuită de spaime, dar care, doamnă fereste, e în stare să încerce „EVA-DĂRI” lirico-metafizice spre adevăratele „CARE LE CREAZĂ ORICE MINTE CIND E LĂSĂTĂ ÎN VOIA EI” (p. 15 s.m.)? Și nu de acolo tabu-urile? Nu de acolo travestitul ideologic, încercarea de destabilizare „ideologică” a valorilor?

Voi repeta că nu discut aici valoarea de adevăr a filosofiei lui Blaga, ci valoarea ei de cultură. Din acest punct de vedere, chiar după apariția unei încercări serioase de critică a ei, cu mijloace adecvate și pe nivelul fenomenului cultural la care aparține ea, filosofia lui Blaga rămîne o valoare fundamentală a unei din cele mai roditoare epoci pe care le-a cunoscut cultura noastră. Pentru privirile mai ascuțite, încă din 1940, Lucian Blaga era „cel dinții care a încercat să ridice un sistem filosofic integral... și să dea acestei filosofii o aplicare la realitatea naștăre”. O altă întreprindere, și ea intrinsecă, este căutarea adevărului unic de adevăr față cu o masă tot mai neglijată, tot mai bîntuită de spaime, dar care, doamnă fereste, e în stare să încerce „EVA-DĂRI” lirico-metafizice spre adevăratele „CARE LE CREAZĂ ORICE MINTE CIND E LĂSĂTĂ ÎN VOIA EI” (p. 15 s.m.)? Și nu de acolo tabu-urile? Nu de acolo travestitul ideologic, încercarea de destabilizare „ideologică” a valorilor?

Voi repeta că nu discut aici valoarea de adevăr a filosofiei lui Blaga, ci valoarea ei de cultură. Din acest punct de vedere, chiar după apariția unei încercări serioase de critică a ei, cu mijloace adecvate și pe nivelul fenomenului cultural la care aparține ea, filosofia lui Blaga rămîne o valoare fundamentală a unei din cele mai roditoare epoci pe care le-a cunoscut cultura noastră. Pentru privirile mai ascuțite, încă din 1940, Lucian Blaga era „cel dinții care a încercat să ridice un sistem filosofic integral... și să dea acestei filosofii o aplicare la realitatea naștăre”. O altă întreprindere, și ea intrinsecă, este căutarea adevărului unic de adevăr față cu o masă tot mai neglijată, tot mai bîntuită de spaime, dar care, doamnă fereste, e în stare să încerce „EVA-DĂRI” lirico-metafizice spre adevăratele „CARE LE CREAZĂ ORICE MINTE CIND E LĂSĂTĂ ÎN VOIA EI” (p. 15 s.m.)? Și nu de acolo tabu-urile? Nu de acolo travestitul ideologic, încercarea de destabilizare „ideologică” a valorilor?

Voi repeta că nu discut aici valoarea de adevăr a filosofiei lui Blaga, ci valoarea ei de cultură. Din acest punct de vedere, chiar după apariția unei încercări serioase de critică a ei, cu mijloace adecvate și pe nivelul fenomenului cultural la care aparține ea, filosofia lui Blaga rămîne o valoare fundamentală a unei din cele mai roditoare epoci pe care le-a cunoscut cultura noastră. Pentru privirile mai ascuțite, încă din 1940, Lucian Blaga era „cel dinții care a încercat să ridice un sistem filosofic integral... și să dea acestei filosofii o aplicare la realitatea naștăre”. O altă întreprindere, și ea intrinsecă, este căutarea adevărului unic de adevăr față cu o masă tot mai neglijată, tot mai bîntuită de spaime, dar care, doamnă fereste, e în stare să încerce „EVA-DĂRI” lirico-metafizice spre adevăratele „CARE LE CREAZĂ ORICE MINTE CIND E LĂSĂTĂ ÎN VOIA EI” (p. 15 s.m.)? Și nu de acolo tabu-urile? Nu de acolo travestitul ideologic, încercarea de destabilizare „ideologică” a valorilor?

Voi repeta că nu discut aici valoarea de adevăr a filosofiei lui Blaga, ci valoarea ei de cultură. Din acest punct de vedere, chiar după apariția unei încercări serioase de critică a ei, cu mijloace adecvate și pe nivelul fenomenului cultural la care aparține ea, filosofia lui Blaga rămîne o valoare fundamentală a unei din cele mai roditoare epoci pe care le-a cunoscut cultura noastră. Pentru privirile mai ascuțite, încă din 1940, Lucian Blaga era „cel dinții care a încercat să ridice un sistem filosofic integral... și să dea acestei filosofii o aplicare la realitatea naștăre”. O altă întreprindere, și ea intrinsecă, este căutarea adevărului unic de adevăr față cu o masă tot mai neglijată, tot mai bîntuită de spaime, dar care, doamnă fereste, e în stare să încerce „EVA-DĂRI” lirico-metafizice spre adevăratele „CARE LE CREAZĂ ORICE MINTE CIND E LĂSĂTĂ ÎN VOIA EI” (p. 15 s.m.)? Și nu de acolo tabu-urile? Nu de acolo travestitul ideologic, încercarea de destabilizare „ideologică” a valorilor?

Voi repeta că nu discut aici valoarea de adevăr a filosofiei lui Blaga, ci valoarea ei de cultură. Din acest punct de vedere, chiar după apariția unei încercări serioase de critică a ei, cu mijloace adecvate și pe nivelul fenomenului cultural la care aparține ea, filosofia lui Blaga rămîne o valoare fundamentală a unei din cele mai roditoare epoci pe care le-a cunoscut cultura noastră. Pentru privirile mai ascuțite, încă din 1940, Lucian Blaga era „cel dinții care a încercat să ridice un sistem filosofic integral... și să dea acestei filosofii o aplicare la realitatea naștăre”. O altă întreprindere, și ea intrinsecă, este căutarea adevărului unic de adevăr față cu o masă tot mai neglijată, tot mai bîntuită de spaime, dar care, doamnă fereste, e în stare să încerce „EVA-DĂRI” lirico-metafizice spre adevăratele „CARE LE CREAZĂ ORICE MINTE CIND E LĂSĂTĂ ÎN VOIA EI” (p. 15 s.m.)? Și nu de acolo tabu-urile? Nu de acolo travestitul ideologic, încercarea de destabilizare „ideologică” a valorilor?

Voi repeta că nu discut aici valoarea de adevăr a filosofiei lui Blaga, ci valoarea ei de cultură. Din acest punct de vedere, chiar după apariția unei încercări serioase de critică a ei, cu mijloace adecvate și pe nivelul fenomenului cultural la care aparține ea, filosofia lui Blaga rămîne o valoare fundamentală a unei din cele mai roditoare epoci pe care le-a cunoscut cultura noastră. Pentru privirile mai ascuțite, încă din 1940, Lucian Blaga era „cel dinții care a încercat să ridice un sistem filosofic integral... și să dea acestei filosofii o aplicare la realitatea naștăre”. O altă întreprindere, și ea intrinsecă, este căutarea adevărului unic de adevăr față cu o masă tot mai neglijată, tot mai bîntuită de spaime, dar care, doamnă fereste, e în stare să încerce „EVA-DĂRI” lirico-metafizice spre adevăratele „CARE LE CREAZĂ ORICE MINTE CIND E LĂSĂTĂ ÎN VOIA EI” (p. 15 s.m.)? Și nu de acolo tabu-urile? Nu de acolo travestitul ideologic, încercarea de destabilizare „ideologică” a valorilor?

Voi repeta că nu discut aici valoarea de adevăr a filosofiei lui Blaga, ci valoarea ei de cultură. Din acest punct de vedere, chiar după apariția unei încercări serioase de critică a ei, cu mijloace adecvate și pe nivelul fenomenului cultural la care aparține ea, filosofia lui Blaga rămîne o valoare fundamentală a unei din cele mai roditoare epoci pe care le-a cunoscut cultura noastră. Pentru privirile mai ascuțite, încă din 1940, Lucian Blaga era „cel dinții care a încercat să ridice un sistem filosofic integral... și să dea acestei filosofii o aplicare la realitatea naștăre”. O altă întreprindere, și ea intrinsecă, este căutarea adevărului unic de adevăr față cu o masă tot mai neglijată, tot mai bîntuită de spaime, dar care, doamnă fereste, e în stare să încerce „EVA-DĂRI” lirico-metafizice spre adevăratele „CARE LE CREAZĂ ORICE MINTE CIND E LĂSĂTĂ ÎN VOIA EI” (p. 15 s.m.)? Și nu de acolo tabu-urile? Nu de acolo travestitul ideologic, încercarea de destabilizare „ideologică” a valorilor?

Scriitorul — un revoluționar la datorie

Urmare din pag. 1

De mult, și cu am fost tînar, dar pe semne n-am îmbătrînit destul, ca să ies din cîmpul magnetic al tineretii și să stau alături de cei ce mîine vor lua în brațe întreg viitorul în vremuri, sper, tot mai prielnice să-și valorifice virtuțile și capacitățile spre binele lor și al semenilor înfrîntu aceleiași idealuri umane ale poporului nostru și ale altor popoare. Dar popoarele au trecut, prezent și viitor. Altfel nici n-ar fi popoare. Marelui poet Goethe spune într-o strofă pe care o prezint în traducere liberă:

„Cîi din ani trei mil nu scoate
Nici un fel de-nvălmîinte,
Stee-n beznă, că nu poate
Niciind merge înainte!”

Acestă înaltă idee și-a înșușit-o și Lenin în una din scîrile sale. Așa mai cita, drept completare, aceste versuri dintr-un mare poet francez, Apollinaire:

„Îndănați-vă cu mine
Cu aceste mîini ce le vestesc
Cu bunătaiea ce-o domni
Cu suferința ce-o îndur
Și veți cunoaște viitorul!”

Dacă aș căuta un model dintre cei ce pentru întodeauna și-au sculptat numele în marmora memoriei omenirii, nu mi-ar fi greu să găsesc un doar unul, ci mulți.

Dar aș prefera să menționez dimensiunile unui model de om ce merită să fie numit personalitate. Căci fiecare om dorește să ajungă a fi măcar printr-o însușire proeminentă, ceea ce tot Goethe spune că este supremul bine al omului. Personalitatea. Eminescu a fost, de exemplu, o personalitate și a rămas cit timp va exista românii pe pămînt, ba și după aceea, ca și multe alte personalități umane în știință, artă, politică, filozofie, morală, legislație etc. Eminescu greua pe el egal în cunoștințele istorice, filozofice, lingvistice, literare, spirit patriotic, publicistică, limbă românească, probleme economice și politice ca să nu vorbim de încă neîntrecutul său geniu poetic, altfel pe trunchiul multisecular al geniului poporului nostru. Dar Eminescu a trăit în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, iar noi trăim un timp nou deosebit și străvechi rădăcini în trecut, de-atîtea ori ciunite și vîlăstărit mereu,

A APĂRUT:

Almanahul estival „Luceafărul”

● Din cuprins: Arc de triumf ● 65 de ani de la Marea Unire ● Bătălia pentru limba română ● S.S.R. — 75 ● Primul război mondial și cuvîntul scriitorilor ● Documente ale bunej vechinătăi ● Nicolae Iorga contra dușmăniei dintre nații ● L-am cunoscut pe G. Călinescu ● Instrumentele polemicii literare: ● Spada, pițoiul, condeiul ● I. G. Duca: Insemnări politice ● Milton G. Lehrer: ● Școala sub unguri și sub români ● Din Jurnalul lui Mihai Dragomir ● Un furt literar? ● Cazul Davila — Vlaicu Vodă ● Jurnal de drum ● Utopia dancă ● Coincidențe care ne soțit: ● Un Iorga Necunoscut ● Besoiu ● „Toma Caragiu îl juca pe Constantin Tănase ● Neuitate seri de luni ● Luceafărul 25 ● Reportaj senzațional ● Tezaurul — agonie, blestem și fascinație ● „Moartea lui Nae” ● Truman Capote: „Mici sicrie arizionale” ● Sport: Asensiunea Universității Craiova ● Războiul Malvinelor ● Ultimul soldat din cel de-al doilea război mondial ● Antologie S.F. ● Găurile nește: o problemă actuală ●

RADOVAN PAVLOVSKI
Steaua albă
Voi fura dubul acestui pămînt
Și cîm măs să vă voi
Negru zăvorăște-mă în ochii ablaștri
Luita măcar o dată
Nu va fuți în cele mai întunecate nopți.

BEGDI IARMAN
Lupta
Marele cap înfășurat în turban
și ochii larg deschisi
și se invirtese în toate părțile.

Mustățile din nou aburite
lar cînd ești rînit

cu străduitorul suris
chipul și-i amărăsc...

Veți merge și veți muri
În numele luptei mărețe
Mai apoi va veni primăvara
Va veni și glasul de pasăre.

Fiule, ochii mișgîtoși al mamei
Precum rarele frumoasele flori ale Sunei
Ziua va veni, fiule,
După ea sufletul

În fața ta o armă va veni
Vor veni și rînițele tale
Și singele tău
Lupta
Va veni focul care distruge livezile
Mai întâi moartea va veni, fiule,
Moartea ca o rochie albă de mireasă.

In românește de
Dumitru M. Ion

Desene de Mihai Vulcănescu

dere în care problema specificului național este un pretext ca oricare altul și o pistă falsă. Zădărnice am încerca să găsim articulațiile demonstrativei lui H. H. Stahl de îndată ce acestea nu există, de îndată ce singura „ordine” din construcția lui este cea dictată de urmărire „științifică” a lui Blaga, făcută pe scîrme, în funcție de valorificarea tardivă a unor „contribuții” proprii avînd vagi tangențe cu opera filozofică a acestuia. De ce noi, autorii celor mai eterodoxe argumente „științifice” mobilizate neferice în jurul citorva elemente izolate, abătute din sistemul lui Blaga (care îi scapă, în total, lui H. H. Stahl) rătăcite și aduse la alt văd, scoate mereu urechile un parapon neostit.

Făcî cu „filosofia” (pusă mult prea des în ghilimele), înțelegî că un sir de „hucinații”, „fixații”, „teorii pretențioase”, „fabulații” ca o operă a „nechemărilor” cu succes, H. H. Stahl se așează modest alături de unii psihologi, istorici, geografi, alături de tot felul de oameni de știință și sociologi, nedreptățit, persecutat de viață, autori ai unor lucrări „de seriozitate depășită”, „care trebuie puse la loc de cinste”, dar „care n-au avut parte de răsănetul obținut de Lucian Blaga” (p. 56). Fetele bune n-au noroc!

Acesta reacție psihologică simplă incurcă lucrurile pînă într-atît încît Eminescu (autorul „Rapsodiilor”, dar și autorul „Dixtuorului” sau al lui „Oedip”) este taxat în trecere de „muzicant talentat”, compozitor de „muzică pastilă în stil popular” care face o „încercare zădărnice” de a scoate ceva din muzica folclorică (p. 229) de către H. H. Stahl care într-o timp „asistă cu bucurie la fenomenele promițătoare, precum cel al lui Tudor Gheorghiu sau al lui Gheorghiu Zamfir”, „dacă nu chiar „geniile”, atunci măcar mari talente” (p. 333). Această reacție psihologică simplă impune și alianțele ciudate ale lui H. H. Stahl și ar fi totuși mai ușor și desigur mai interesant, în loc de a căuta schema acestor angajamente locale dezordonate, să detectăm sursa ideilor imprumutate de el în lupta contra lui Blaga (una este, de pildă, F. Aderca, mobilizat pe sectorul „anti-ruralist” al frontului, învecinîndu-se jenat cu opinia lui H. H. Stahl după care „nu avem altă soluție decât să acceptăm ideea că neamul românesc există cultural în special... prin făptura social-culturală a satului” și, încă mai jenat dacă se poate, cu Fărușan, Cănel sau Gusti, mobilizați fără noimă pe frontul „științific”). Aceasta este substructura cărții care neavînd ce face își poartă pînă la capăt condiția. Ea rămîne în esență un document din domeniul anecdotei, al birfei istorice, o încercare tardivă de a remodela convenabil realitatea, de a se anexa valori și de a introduce în istoria culturii românești un episod inexistent, dînd unui incident nesemnificativ statut de eveniment. În realitate n-a existat niciodată o dispută Blaga-Stahl și nici o mie de

cu totul la locul lui) ar fi fost în aceste împrejurări un aparat critic cit de bogat, cu note cit de lungi, cu agenda cit de plină, cu „dosare de problemă” cit de groase.

O altă întreprindere, și ea intrinsecă, este căutarea adevărului unic de adevăr față cu o masă tot mai neglijată, tot mai bîntuită de spaime, dar care, doamnă fereste, e în stare să încerce „EVA-DĂRI” lirico-metafizice spre adevăratele „CARE LE CREAZĂ ORICE MINTE CIND E LĂSĂTĂ ÎN VOIA EI” (p. 15 s.m.)? Și nu de acolo tabu-urile? Nu de acolo travestitul ideologic, încercarea de destabilizare „ideologică” a valorilor?

CONFABULE

Seceriș de august

În memoria poetului Teodor Bălș, participant la luptele de la 23 August

Vară și cald doar
o părere de nor subțirătec
o frîngie parcă
de care atîrnă soarele dis-de-dimineață

s-or vrea să plouă
însă n-ajunge nici o picătură
pe fruntea pămîntului
atit e de cald în lanul de grîu

cineva
— nu se va ști niciodată cine
strigă: la atac înainte
și cad soldații
cum cad macii între spice
arzînd de vie.

Julian Neacșu

Adrian Riza

PSEUDO-CULTURA PE UNDE SCURTE (XXXI)

Denigratoarea clasicilor

cred că doi critici contemporani constituite valorii invers proporționale și spre a crește prestigiul unuia dintre ei este obligatoriu să-l diminuezi pînă către zero pe celălalt: fîcică respectuoasă, ea a optat, se înțelege, pentru micșorarea lui G. Călinescu. Oricare ar fi explicatiile, fapt este că în chestiunea G. Călinescu orărea Monică Lovinescu nu poate fi măsura cu nimic: oricare arse ceva de zece împotriva lui își găsește în nervoasa femeie un mare sprijinitor („Ethos”, nr. II, 1975, pag. 303). Istoria polemicii indirecte cu G. Călinescu — căci la confruntări fățișe publicista marginalizată n-a lesit, se înțelege — se rezumă, în realitate, la cîteva grosolane atacuri, lipsite pe deplin de argumente, ori, arareori, cu un aspect conceptual de tot pueril. Față de „Scrinul negru” (în „Unde scurte”, pg. 15) Monica Lovinescu avea rezerve însă pe baza observației că „realitatea” din operă nu corespunde „realității” care inconjura pe autor. S-ar putea să întrebăm cum de cunoaște „realitatea românească” din acel moment publicista aflată la, și pe atunci, mîi de kilometri, dar ne rezumăm a semnală respingerea unei opere în baza inadecvării la o realitate totală e un procedeu dogmatic. Ironic, Sîrul „argumentelor” afirmătoare este și înșă mult mai lung. În 1964, Monica Lovinescu îl combattea pe G. Călinescu din „Istorie” în baza unui volum de „Nuvele” ale lui Mircea Eliade, apărute în chiar acel an. A cere, totuși, unii critic, fie el chiar și G. Călinescu, să examineze în 1961 niște nuvele care nici nu erau scrise la acea dată și care vor apărea peste mai bine de douăzeci de ani e, am impresia, semnul unei logici cam... zdruncinate. În general pe G. Călinescu opozanta lui îndirjît îl combattea, pare-mi-se, din pricina egocentrismului său, ceea ce femeii nu-i convenea, ea fiind de părere că opinia autorului ar trebui respectată mai degrabă decît cea a criticului („Unde scurte”, pg. 89-100). Reducînd la absurd, ar rezulta că din moment ce Monica Lovinescu este încredințată că prozele ei (nule) sînt geniale,

nescu ar fi, crede Monica Lovinescu, și unul din inițiatorii unui „neo-fascism” românesc (emisiunea din 20 mai 1963), lîv în plus proletcultism al anilor 50 (?). Însă admirabilul critic e singurul păcătos, a cărui contribuție la „noua dreaptă” românească s’a fie alt de mare. „Neo-fasciști” ar mai fi Tudor Argeze și M. Sadoveanu (emisiunea din 20 mai 1963). Despre Tudor Argeze, cel puțin, expresiile Monică Lovinescu sînt de o violență extraordinară. În optica ei, poetul „s-a desfigurat pînă la prostiție” („Unde scurte”, pg. 402) legiferînd coexistența „poeziei cu supralicitarea bacșului” („Unde scurte”, pg. 310). „A introdus această pocișă a semnificației, această scoatere din rost și fîc” („Unde scurte”, pg. 299). Alte propoziții despre Tudor Argeze, publicista cu umoare revărsată nu a mai pronunțat decît două-trei, care au înfășurare de judecată defnitivă. „Dacă într-adevăr — zice ea — Tudor Argeze va fi confirmat de istoria literară de mîine ca mare poet român, atunci poezia română va fi mereu pătată de rusine” („Unde scurte”, pg. 269). Pe această temă, incertitudinile s-au risipit demult, critici dintre cei mai serioși au emis despre Argeze judecăți definitive și este cu neputință ca în oricît de multă vreme datele lui fundamentale să se modifice. De altfel, într-un moment posterior acestei santine premoniții, un exeget cum este Eugen Simion (în „Scriitorii români de azi”, vol. I) e cum nu se poate de mai clar, în ceea ce privește cel puțin lirica argezeană de după 1944. Durabilă, în ciuda tuturor tipetelor deznădăjduite ale Monică Lovinescu, e și literatura lui Mihail Sadoveanu. La ora cînd în România numeroși exegeți se aplică asupra literaturii sadoveniene, întîrînd senzația că avem în această un imperios fundament național. Monica Lovinescu s-a găsit să amendeze, cu violență, tot ce însemnă mai profund în opera lui M. Sadoveanu. A corecta pe toți aceia care vorbesc de o viziune intelectualistă a aceluia (preluînd o schemă analitică a lui G. Călinescu despre Ion Creangă) și a persista, așa cum face publicista de la Paris, în vechile teze ale fărâșimului și etnografic este a prelungi nepermis o supărătoare viziune dogmatică („Limite” nr. 14 din dec. 1973). Părerea ei, după care M. Sadoveanu „ar fi publicat după 1944 „doar un singur volum (L) atit de slab încît nu pare scris de el, Mitrea Cocos” („Unde scurte”, pg. 394), e, la consultarea bibliografiei sadoveniene, o sim-

plă șicană însă în modul cel mai curios ea a revenit (întîrînd pe latura indoliului asupra paternității) într-o recentă carte de „convorbiri”, așezată, aberant, sub emblema „Vrîstelor rașnului”.

Adăugînd la aceștia, injuriții cu agresivitatea oarbă care s-a văzut, și pe Tudor Vianu, Mihail Răzlea, Victor Eftimiu și, curios, Camil Petrescu, realizează un sinoptic de scriitorii însemnați — între care, în vremea trei-patru vîltoare capitale — în privința cărora Monica Lovinescu are numai reprezentări extrem de negative. S-ar putea observa că idiosincrazia ei față de opera acestora are, totuși, o explicație, aceea de natură politică: toți au rămas activi, în literatura română, și după 1944, ceea ce „liberalii” partizane nu-i place deloc. A judeca ooperă după opțiuni biografice ale omului e semnul celui mai teribil proletcultism (așa cum Monica Lovinescu, însă, procedeză, în chip curent). Dar fie și așa!

Atunci ar trebui ca publicista să abă măcar opinii despre literatura lor dinainte de „comunism”, dar nu are și atunci cînd emite judecăți totalizatoare ele sînt la fel de negative. După toate regulile logicii, jurnalistice ei despre clasici are un singur nume: denigrare.

Că așa stau lucrurile și nu altfel se vede bine și atunci cînd e vorba despre Eminescu, a cărui viață s-a curmat, precum se știe, în 1889, iar nu recent, cum este cazul cu numeroși dintre cei pe care Monica Lovinescu își inchipule că l-ar fi „executat”. Denigrarea poetului național este punctul ultim al „operelor” de istoric literar al Monică Lovinescu, mai departe nu se poate merge: „El ar fi meritat să fie universal, dar n-a fost, nu este. Prizonier al limbei (sic!) nu a creat-o, în cele mai bune traduceri în limba franceză. Eminescu nu mai e decît un sub-lamarine” („Limite” nr. 19, 1975).

Un G. Călinescu închipuit, un Tudor Argeze „prostituat”, un M. Sadoveanu țărânist și cu operă perisabilă, un Eminescu ajuns „sub-Lamarine”, acesta e rezultatul comentariilor Monică Lovinescu despre clasici, o ipricegă literatură română majoră care ar fi urmat să se transforme într-un pustiu de nisip. De aici pornea în fond, jurnalistica acestei ambițioase persoane cu mentalitate de incendiar, de la atacul brutal făptuit contra valorilor adevărate, la mișcarea consecutivă, ar fi trebuit înlocuite printr-o dictatură a nulităților.

Artur Silvestri

